Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1173 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 26 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՅՕԴՈՒԱԾ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه ده نورادونكيان خانده آرهولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան		դահեկան արծաթ		160
»	Վեցամսեայ	»	»	80
»	Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց և օտարական	Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար և օտարական	Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ	Տարեկան		ֆրանք	56
»	վեցամսեայ	»		28

Դուրս զրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած Նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր.

Les annonces sont reçues
AU BUREAU DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐՋ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ

Գ. Քառնոյի ընտրութեամբ վերջացաւ ֆրանսական տագնապը. Մինչ կը գրէինք այս տողերը, նոր Նախարարութեան կազմութեան լուրը չէր եկած. Այս նախարարական կազմութեան յապաղումը լաւ նշան մը չէ. զի կը ցուցնէ թէ քիչ շատ տեւական վարչութեան մը և որոշ հիմնագրոյ մը շուրջ հանրապետական Երեսփոխանաց մեծամասնութիւն մը համախմբելու դժուարութիւն կը քաշուի. Բայց վերջապէս, սահմանադրական հասարակ դժուարութիւն մ'է այս, և Ֆրանսա խընդակցութեանց արժանի է ճշմարիտ տագնապէ մը ազատելուն համար.

Բայց այդ տագնապ բեղուն էր այն խորհրդածութեամբք զորս կը ներշնչէր, և այն դասերով զորս տուաւ, ի մասին Ֆրանսայի հանրային բարոյականին. Այդ տագնապ հաստատեց թէ արեւուն տակ ո՛չ մէկ կառավարական դրութեան տրուած է զերծ մնալ զեղծումներէ, և թէ այս ընդհանուր կանոնէս բացառութիւն չէ հանրապետական դրութիւնն ալ, կամ Ֆրանսայի Երրորդ Հանրապետութիւնը. Բայց այդ տագնապ հաստատեց նաև թէ ազատութիւնը միակ իրական դարմանն է վարչական զեղծումներու. Թէ հոն ուր ազատութիւն կայ, դիւրին է երեւան հանել և պատժել վարչական զեղծումներն, ո՛րչափ ևս բարձր շրջանակներու մէջ մուտ գտած լինին.

Աշխարհ զարմանօք և գրեթէ զզուանօք կարդաց Քաֆարէլեան և յետոյ Վիլսոնեան շահադիտութեանց, կաշառակերութեանց և կողմնակցութեանց պատմութիւնը. Ֆրանսայի թշնամիք ուրախացան, տեսնելով թէ ապականութիւնն այսչափ խոր արմատ ձգած է Ֆրանսայի բարձրագոյն ընկերութեան մէջ. Ֆրանսայի համակիրք տրտմեցան, կարծելով թէ հանրապետական դրութիւնն իրմէ առաջ դրութեանց չափ փտտած է արդէն, և անոնց պէս անկարող պիտի լինի պաշտպանել Ֆրանսայի շահերն և իրաւունքներն. Օրերով յայտնութիւնք յայտնութեանց յաջորդեցին, մէն քան զմիւսն հետաքրքրաշարժ, որոց ամենքն ալ սև գոյներով կը նկարէին Ֆրանսայի հանրային բարոյականն.

Այսօր առաջին աւուրց ծայրայեղ տպաւորութիւնք չեն մնացած. Մէկ կողմէ միտքերն հանդարտելով և միւս կողմէ քննութիւնք յառաջ տանելով, կարելի եղաւ անկողմնակալ դիտողներուն՝ հասուն եզրակացութեան մը գալ այս զարմանալի տագնապիս վրայ. Տեսանք, օրինակի համար, թէ կաշառատուութեան և շահադիտական կողմնակցութեան շատ մը ձեռնարկներ եղեր են ֆրանսական վարչութեան մօտ, բայց մեծաւ մասամբ ի դերեւ ելեր են. Այս անսուտ իրողութիւն բաւ է հաստատելու թէ Ֆրանսայի հանրապետական վարչութիւնն, իւր ամբողջութեամբ, չէ այնպիսի քայքայած փտտած մարմին մը, ինչպէս ի սկզբան կ'ենթադրուէր. Մեծ են արդարեւ Գ. Վիլսոնի մեղքերը. Կը խօսինք իւր բարոյական մեղաց վրայ միայն. Իւր օրինական մեղքեր դատարանի առջեւ միայն կրնան ապացուցուիլ, և մինչեւ ցայն ժամ պարտինք առկախել մեր դատաստան. Թէ Գ. Վիլսոն չարաչար գործածած է իւր բարձր դիրք. Թէ Գ. Վիլսոն շատ մը անպատիւ շահադիտութեանց ի նպաստ ի կիր արկած է գիւր մեծ ազդեցութիւն. և թէ իւր աներ Գ. Կրէվի ծերունւոյ մը անգամ աններելի տկարութեամբ աչք գոցած է իւր փոքրիկ սիրուն թոռներուն երիտասարդ և ճարպիկ հօր գործած զեղծումներուն, և սոցա նշաւակութէն ետքն ալ չէ դադրած պաշտպանել զնա, — ասոնք անսուտ իրողութիւններ են այսօր.

Բայց ի՞նչ ըրաւ ֆրանսական ազգն ի լուր այս յայտնութեանց.—

Ֆրանսա ունի ազատ լրագրութիւն մը, որ, անձնական պատիւը վայրապար չվիրաւորելու օրինական անհրաժեշտ պայմանին ներքեւ, ամենայն համարձակութեամբ կը խարազանէ ամեն կարգի զեղծումներ. Այս լրագրութիւն էր որ առաջինն երեւան հանեց և նորանոր յայտնութեամբք լուսաւորեց մութի մէջ գործուած կաշառակերութիւններն. Առաջին յայտնութիւնն ընող լրագիրն հանրապետական էր. Հանրապետական էին նաև ամենէն խիստ քննութիւն պահանջող թերթերը. Վարչական ուրիշ դրութեան մը ներքեւ ֆրանսական մամուլն այսչափ ազատ չէր եղած. Այս կ'ապացուցանէ թէ, եթէ Ֆրանսայի կառավարական այժմեան դրութիւնն ևս, ուրիշ դրութեանց պէս, ունի իւր զեղծումներ, ազատ մամուլն զոր Ֆրանսա իւր այժմեան դրութեան կը պարտի՝ հզօր միջոց մ'է զեղծումներն երեւան հանելու և անոնց հեղինակներն ենթարկելու օրինական խստութեանց.

Այն ազատութիւն որոյ շնորհիւ յերեւան ելան Վիլսոնեան գայթակղութիւնք, միջոց ընծայեց նաեւ օրինակելի պատիժ մը տալու այն գայթակղութեանց ամեն դերակատարներուն. Ուրիշ դրութեան մը ներքեւ, կարելի՞ էր միթէ որ Ելիզէի հովանւոյն ներքեւ գործուած զեղծումներ այս աստիճան երեւան ելնէին. Կրկին Նաբոլէոններուն օրով Արքունիքն ո՛րպիսի զեղծումներու բոյն դարձած էր. Բայց ո՞վ կը համարձակէր բան մ'ըսել, մինչեւ որ դժբախտութեան անողոք ձեռքը ծանրացաւ կրկին Վեհափառութեանց վրայ. Ֆրանսայի կառավարական այժմեան դրութեան համար պատուաբեր իրողութիւն մ'է որ բան մը չկրցաւ սքօղուիլ. Ֆրանսացի ազգն, արդարապէս զայրացեալ, Գ. Վիլսոնի օծիքէն բռնելով զայն Ելիզէէն դուրս նետելէ և անոր ամեն եպերելի արարքներուն օրինական պատիժն առաջ բարոյական պատիժը չարաչար կրել տալէ յետոյ, Տէրութեան պետն խել, երբ զեղծմանց հեղինակը պաշտպանելու երեւոյթն առաւ, արտաքսեց այն բարձր դիրքէն. Այսօր անոնք ու փեսան, գլուխ գլխի տըւած, իրենց տկարութեանց և թերութեանց համար ներողաբար գըզւով, անշուշտ կը խոստովանին թէ իրենց դժբախտութիւնը ֆրանսական Հանրապետութեան աւելի պատիւ կը բերէն քան նախատինք. Նախատինք պիտի բերէին, եթէ, այնչափ յայտնութիւններէ յետոյ, իրենք միայն Ելիզէի մէջ. Այլ անդաւաւ արդարասիրութեամբ զանոնք տապալելով, ֆրանսական ազգն և իւր հանրապետական վարչութիւն ապացուցին թէ իրենք մեղսակից չեն կրնար լինել այնպիսի զեղծումներու.

Մարմինը չի փտասուիր երբ ստամոքը դուրս կուտայ թունալից ուտեստը. Մարմինը կը փտասուի միայն երբ թոյնը կը մարսուի մասամբ կամ ամբողջովին. Ֆրանսական ստամոքը չմարսեց Վիլսոնականութիւն կոչուած բարոյական և վարչական թոյնը. Ֆրանսա ուրեմն անվնաս դուրս կ'ելնէ վերջին չարաբաստիկ վտանգաւոր տագնապէն. Այլ կան երկիրներ ուր Գ. Վիլսոնի երեսին զարնուած ապտակը, և ծանրագոյնը անգամ, կը մարսուին. Այն երկիրները թունաւորուած են, և թոյնին ազդեցութիւնն օր մը անշուշտ կը զգացուի. Ցաւալի է որ Ֆրանսայի հանրային կեանքը թունաւորիչ փորձեր եղած էին հանրապետութեան անկեալ նախագահին վերաբերող խըռժակէ մը. Բայց ուրախալի է որ այս փորձեր չյաջողեցան, և քանզի երբեմն չարէքէն ալ բարիք կը ծագի, այն փորձերն անգամ այսուհետեւ պիտի նպաստեն աւելի մաքուր բարոյական մը պահպանելու ֆրանսական վարչութեան մէջ, շնորհիւ արդի ազատութեան.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Համասլաւեանք ազդու ջանք մ'ըրին համոզելու Զարն որ Հաբեշներուն օգնէ ընդդէմ Իտալիոյ և Անգլիոյ. Թէև կարծիք Մոսկուայ մէջ Ռուսիոյ քաղաքական կարեւոր շահեր ունենալուն փաստը մէջ բերուեր է, և ազդեցիկ կերպիւ պաշտպանուեր, բայց Զարն հաստատապէս որոշեր է որ Ռուսիա պաշտօնապէս չխառնուի Հաբէշաստանի գործին. Բայց անպաշտօնապէս կամ անհաստապէս Ռուսիա չպիտի դադրի համակրանք տածել Հաբէշներուն վրայ. Այսու կը բացատրուի անշուշտ այն լուր թէ Բեդերսպուրկի կառավարութիւնը բացատրութիւն խնդրեր է Հռոմի կառավարութենէն՝ Հաբէշաստանի վրայ զօրք զրկելուն առթիւ. Ռուսիոյ ըսնածութիւնն իւր վրայ չհրաւիրելու համար, Իտալիա թերեւս մեղմէ Հաբէշաստանի դէմ իւր վրէժխնդրական գործողութիւն.

—Այս օրերս կը սպասուի Ուքազ մը, որով Զարը պիտի արգիլէ հրետաւորաց և ճարտարագիտաց զինուորական դասերուն մէջ ընդունելութիւնն այնպիսի սպայից որք ազնուական ընտանիքէ չեն. Միայն ազնուական սերունդէ ուսանողք, զինուորական վարժարանէ ելնելով, պիտի կրնան ընդունիլ թնդանօթաձիգ կամ ամրաշէն զօրաց սպայութիւն. Ներքին գործոց նախարար Թոլսթոյ կոմսն ևս ժամանակէ մ'ի վեր քաղաքային պաշտօնի չի կոչեր ազնուական ընտանիքէ չեղող պարզ քաղաքացիներ, ո՛րչափ ևս արժանաւոր լինին.

—Տըպլինի Լորտ Քաղաքապետ Գ. Սուլլիվան, ծերունի պատուական մարդ, գործօն հայրենասէր, պարկեշտ Բառնէլեան, երկամսեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ իբրեւ գրգռիչ. զի իւր քաղաքական տնօրինութեան ներքեւ գտնուող լրագրոյն մէջ հրատարակած էր «Ազգային Դաշնակցութեան» ժողովներու նկարագրութիւնն, որք արգիլուած էին ըստ զսպողական նոր օրէնքին. Իռլանտացի այսպիսի պատուական քաղաքացիներ հասարակ ոճրագործներու կամ չարագործներու պէս բանտ նետելով, պահպանողական կառավարութիւնը քիչ քիչ հասարակաց վստահութիւնը կը կորսնցնէ. Բայց Լորտ Հարթինկթընի և Գ. Կոշէնի տնօրինութեան ներքեւ, ազատական կուսակցութեան մէկ մասն, Անգլիոյ ամբողջութիւնն անվթար պահելու սկզբամբ, յարեալ կը մնան Լորտ Սալզպըրիի կուսակցութեան, և ցորչափ տեւէ այս դաշնակցութիւն, Իռլանտայի ինքնօրինութեան դատն յառաջդիմելու յոյս չի տար.

—Տրապիզոնի գաւառէն ելած մեղրն մաս մը զրկուեր է Անգլիոյ Դեղագործական Ընկերութեան ի քննութիւն, և տարրալուծելով, ստուգուեր է թէ [illegible] թոյն կը պարունակէ, որ կը գործէ ջղական գործարանաց վրայ, զորս անդամալուծելով մահ կրնայ պատճառել. Քսենոփոն իւր Տասն Հազար Յունաց Հայաստանէն անցնիլը նկարագրելով, կը պատմէր թէ Տրապիզոնի կողմերէն անցնող Յոյն զինուորք մեղր կերան, զոր առատօրէն կը գտնէին հոն. քիչ ուտողները գինովի պէս եղան, իսկ շատ ուտողները խելագարելու աստիճան իրենց միտքերնին կորսուին. Սակայն շատեր մահամերձ լինելու չափ հիւանդացան. բայց օր մ. անցնելէ միայն յետոյ ապաքինեցան, թէեւ հիւանդոտ դէմք մ'ունեցին. Քսենոփոնի այս աւանդութիւնները տեղւոյն վրայ ստուգող եւրոպացի գիտնականք «Տրապիզոնի մեղրին» մէջ գտած են դառն համ մը և արբեցուցիչ հանգամանք մը. 1883ին ի Ռոտոսդո քանի մը մշակներ թունաւորուեցան մեղր ուտելով. Տեղացիք ենթադրեցին թէ մեղրամանին մէջ օձ մտած էր. Բայց այժմ կը ստուգուի թէ այս թունաւոր մեղրն արտադրող մեղուներ իրենց գտնուած գաւառին մէջ թունաւոր տունկերէ ծծած են մեղրահիւթը.

—Ֆրանսական տագնապը պահ մ'ալ այն աստիճան երկիւղ պատճառեց որ շատ մը օտարազգիք՝ նախընթաց շաբթուն մէջ՝ մեկնեցան Փարիզի պանդոկներէն. Թատրոնք գրեթէ թափուր էին. և շատ մարդիկ դրամատուներէն իրենց դրամներն ետ առին. Կառավարութեան ձեռք առած զգուշական բազմադիմի միջոցներէն մէկն ալ սա եղաւ որ գաւառային հրամատարութեան պաշտօն ունեցող ամեն զօրավարներուն որք ի Փարիզ կը գտնուէին՝ հրամայեց իրենց տեղերն երթալ, և այս կերպիւ Զօր. Պուլանժէ ևս հարկադրեցաւ հեռանալ Փարիզէ.

—Ժամանակիս երկու մեծագոյն պատմաբանք, երկու գերման գիտնականք, Բրոֆէսօր Մոմսէն և Բրոֆէսօր Հայնրիխ Ֆոն Զիպըլ, երկուքն ալ իրենց ծննդեան եօթանասնամեակը տօնեցին նախընթաց շաբթուն մէջ. Բրոֆէսօր Մոմսէն ընդունեց, ի մէջ այլոց, շնորհաւորական ուղերձ մը 418 երեւելի գիտնականներու ստորագրութեամբք, որք Գերմանիայէն, Անգլիայէն, Աւստրիայէն, Զուիցերիայէն, Իտալիայէն, Հոլլանտայէն և Ամերիկայէն. Ուղերձին հետ էր իւր կիսարձան, շինուած իւր սքանչացողաց ծախիւք. Բրոֆ. Ֆոն Զիպըլ խնդրեց որ իւր եօթանասնամեակը տօնելու համար ո՛և է պաշտօնական ցոյց չլինի. Առաջիկայ տարին իւր համալսարանական վարդապետի աստիճան ստանալուն յիսնամեակը պիտի տօնէ Բրոֆ. Ֆոն Զիպըլ.

—Վիլհէլմ Իշխան մօտերս նախագահեց Պերլին քաղաքին մէջ աւետարանական քարոզութիւնն յառաջ տանելու նպատակ ունեցող ընկերութեան մը նիստին, և յառաջաբանական քանի մը խօսքեր ըսելով, շատ ջերմութեամբ խօսեցաւ ժամանակիս ինքնօրինական եւ յեղափոխական ձգտումներուն վրայ, որք կ'արտայայտին մանաւանդ մեծ քաղաքաց մէջ, և ըսաւ թէ այս վտանգաւոր ձգտումներն հարուածելու լաւագոյն միջոցն է աճեցնել ժողովրդեան յարգանքն առ իշխանութիւնն և առ Տէրութիւնն, ծաւալելով և զօրացնելով Քրիստոնէութիւնն և Եկեղեցին. Ի Պերլին ընկերվարութեան և անիշխանութեան վարդապետութիւնք խոր արմատ ճարակելու վրայ են, և զանոնք հարուածելու միակ միջոցն է աւետարանական քարոզութիւն. Անգլիացի բարեպաշտ և մարդասէր ազնուականն Լորտ Շաֆթըսպըրի Լոնտոնի ողէտ և անբարոյական ամբոխին մէջ Աւետարանի քարոզութիւնն յառաջ տանելով և քրիստոնէական բարոյականութիւն ծաւալելով, մեծ ծառայութիւն մատոյց անգլիական ընկերութեան, մինչ այս ուղղութեամբ Պերլին շատ ետ մնացած է. Վիլհէլմ Իշխանն ուրեմն շատ կը համակրի յիշեալ ընկերութեան նպատակին. Գերմանիոյ նոր Գահաժառանգին այս փոքրիկ բանախօսութեան քաղաքական նշանակութիւն մը կը տրուի. զի անոր մէջ կը տեսնուի Վիլհէլմ Իշխանի մտաց ուղղութիւնն, որ հակառակ է ժամանակիս ազատական վարդապետութեանց, և առաւելապէս պահպանողական ձգտումներ կը տածէ.

—Գերմանական ընկերութիւնը այսօր մեծ ընկճեալ կ'երեւի, Գահաժառանգին մահաբեր հիւանդութեան պատճառաւ. Վիլհէլմ Իշխան Բոծտամ վերադարձաւ, և չպիտի մասնակցի ո՛և է ձմեռնային հանդէսի. Հասարակային կամ պալատական պարահանդէսք բնաւ չպիտի տրուին այս ձմեռ. մասնաւոր երեկոյթներ ալ խիստ քիչ պիտի լինին. Շատ մը պարահանդէսներ, նուագահանդէսներ և երեկոյթներ որոց համար պատրաստութիւնք հրամայուած էին, ետ թողուեցան. Միայն մէկ երեւելի պանդոկի մէջ, որոյ պարասրահն 31 տարբեր պարահանդէսներու համար վարձուած էր, վերջին երկու շաբթուն մէջ այնչափ փոփոխմունք եղան որք 31 պարահանդէսից 28ն ետ թողուեցան.

—Վիեննայէ և Լոնտոնէ շաբաթ օրն առնուած հեռագրեր կը յայտարարէին թէ Ռուսիոյ սպառազինութեանց նըկատմամբ առնուած լուրեր չափազանցեալ են. Այս յայտարարութիւնք անշուշտ ռուսական աղբիւրէ կը բխին, զի Բեդերսպուրկէ դեկտ. 5 թուով հետեւեալն հեռագրուած էր եւրոպեան լրագրաց.

«Աւստրիոյ սահմանաց վրայ զօրաց համախմբումներ տեղի ունեցած են արդարեւ. Բայց հին պատմութիւն մ'է այս, և երբեք այս համախմբումներ եւրոպեան լրագրաց ոմանց ցոյց տուած ընդարձակութիւնը չեն ունեցած. Զօրաց վերջին շարժումները Քիէվի զինուորական շրջանակին մէջ միայն տեղի ունեցան.»

Այս թոյլ հերքման դէմ, Արեւելքի ընթերցողք տեսան արդէն Վարշաւիայէ և Լեմպերկէ հեռագրուած լուրերը, ծանուցանող թէ Վարշաւիոյ նահանգին սահմանաց վրայ զինուորական յաւելումներ եղած են, և Աւստրիոյ սահմանակից ռուսական գաւառաց մէջ բնակութիւնն արգիլուած է աւստրիացի հպատակաց.

Վարշաւիոյ կառավարական թերթ մը կը հաստատէ թէ Իվանկորոտի նոր բերդերուն պաշտօնական բացումը Նոյմ. 22ին տեղի ունեցած է. Կուրքօ, Բուշէն և Տէք զօրավարք ներկայ էին հանդէսին. Այս բերդեր պաշտպանութեան կէտ մը պիտի լինին Աւստրիոյ հետ պատերազմի մէջ.

Քրաքովէ ևս կը հեռագրուի. «Ի Լուցքին և ի Խէլմ ռուս սպայք հասան՝ բնակավայր պատրաստելու զօրաց, որք հոն պիտի հասնին դեկտ. 27ին. Ի Լուցքին հրամայուած է անհատական տուներու մէջ հիւրընկալել 210 սպաներ.

«Մոսքուայէ գերմանական և աւստրիական սահմանագլուխը տանող երկաթուղին շարունակ զօրք և ռազմամթերք կը փոխադրէ. Ի Խէլմ և ի շրջակայս հաստատեցան Մոսքուայէն եկող հետեւակազօրք և Օրէնպուրկէ և աւելի հեռաւոր նահանգներէ եկող Խազախներ.

«Ի Լուք և ի Ռօվնօ մեծաւ աճապարանօք կը կառուցուին ամրոցներ, որք պիտի զինուին Քիէվէ գալիք խոշոր թնդանօթներով. Բոտոլիոյ մէջ որսորդ-

---

—)(11)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՐՆԵՍՏ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

—Դուք ի՛նչ տարօրինակ մարդ էք. Միայն իմ վրաս կը խորհիք.

—Որովհետեւ զձեզ կը սիրեմ ձեզ համար.

—Բայց... իրօք կը սիրե՞ք զիս.

Եւ ձեռքս բռնելով, դէմքս իւր կողմ դարձուց. Իւր խորախորհուրդ գեղեցիկ աչերով երկարօրէն նայեցաւ ինձ. Չեմ գիտեր թէ ինչ արտայայտութիւն տեսաւ իմ աչացս մէջ, այլ ուսերը թօթուեց եւ սկսաւ խնդալ. Անշուշտ ինք սէրն ուրիշ կերպ կ'ըմբռնէր, ես ուրիշ կերպ. Երկար լռութենէ մը յետոյ, յորում շատ մը լաւ պատճառներ յառաջ բերի զգուշացնելու համար զինքն իւր սպասաւորներէն, համաձայնեցանք որ շաբաթն երկու անգամ միայն այցելութեան պիտի երթայի յամարանոցն և թէ երեկոյին զիրար պիտի գտնէինք մեկուսացեալ պուրակի մը մէջ որ կը բարձրանար շագանակենեաց անտառին խորը.

ԻԸ

Կոմսուհին ծաղրելի կը գտնէր այս բոլոր զգուշութիւններն, այլ զգածուած էր յոյժ, որովհետեւ կը հասկնար թէ ի՛նչ զոհողութիւն մը կը դնէի անձիս վրայ ինքզինքս զրկելով ամեն առտու զինքը տեսնելէ. Սակայն միշտ կը վախնար որ չձանձրանամ. Սովորած էր միշտ շրջապատուած լինիլ, զուարճութենէ ի զուարճութիւն երթալ, առանց բնաւ խորհրդածութեան ժամանակ ունենալու. Ինձ համար մշտատեւ զբաղում մ'էր զայն զբօսցնել. Բարեբաղդաբար մի միայն մտաւորական կարողութիւններս ի գործ դնելով յաջողեցայ յայդմ. Ընդ հուպ սկսաւ ինձ սպասել իմիս հաւասար անհամբերութեամբ. Ինքն էր որ ընդ առաջ կուգար ինձ, զիս տեսնելուն պէս շառագունելով, քովս գտնուած ատեն թմրկանալով, չուզելով որ բաժնուիմ իւր քովէն եւ հազար քմահաճոյքներով չարչրկելով զիս. Իւր շնորհն, իւր գեղեցկութիւնը տարօրինակ դիւթութեան մը ներքեւ կը պահէին զիս. Տակաւ առ տակաւ մեր երկուքին մէջ հաստատուեցաւ հրապուրիչ մտերմութիւն մը. Սակայն եւ այնպէս միշտ իրեն հետ կը վարուէի այն յարգանօք զոր այր մը պարտի ամեն կնոջ, մանաւանդ իւր սիրած կնոջ. Իրեն նկատմամբ ցոյց տուած հոգածութիւնս հաճելի կը լինէր իրեն. Բնաւորութիւնս կը զարմացնէր զինքը. Կ'ապշէր կը մնար տեսնելով որ, որքան ալ սիրայեղց լինէի, անձիս տէր կը մնայի հաւասարապէս, եւ հրավառ լեզուաւ մը իրեն հետ սիրոյ վրայ խօսելէ յետոյ, յանկարծ կը բաժնուէի քովէն, իբր թէ փորձութեան մը ներքեւ ընկնելու գաղափարէն սոսկալով. Իրիկուն մը, ութ օր կար որ զետեղուած էր ամարանոցն մէջ, տեսնելով այսպէս հրաժեշտ առնելս.

—Ո՛չ, վերջապէ՛ս, ըսաւ դժկամակութեամբ, մա՛րդ էք թէ [illegible].

ԻԹ

Ա՛հ, լիովին ցոյց տուի իրեն թէ մա՛րդ էի. Իրեն ներշնչած կիրքս կարի յոյժ սաստիկ էր. Անձնատուր լինելէն յետոյ ալ՝ անձնատուր եղաւ այն. Երբեք չէր տարակուսած թէ կին մը պիտի կրնար այդչափ իշխանութիւն ունենալ վրաս. Միմիայն իրմով եւ իրեն համար կ'ապրէի. Իրմէ դուրս, աշխարհի մէջ ոչ մէկ բան կարեւորութիւն ունէր ինձ համար, եւ եթէ դային ըսէին ինձ թէ աշխարհ կործանած էր, փոյթս չպիտի ընէի. Երջանկութիւնը սա ունի անբարոյական որ սոսկալի կերպով եսասէր կ'ընէ մարդս. Մարդ մը որքան ալ վեհանձն ըլլայ, երբ կը սիրէ եւ կը սիրուի, ա՛լ մարդկութիւնը գոյութիւն չունի իրեն համար. Ամեն բան կը կեդրոնանայ զինքն հմայող կնոջ վրայ. Այդ կինն, անձնատուր լինելով, օգոստափառ ու որքաղան հանգամանք մը կ'առնու իւր սիրահարին մտաց մէջ. Այն համոզումը թէ վերջապէս գտած ենք ու կը վայելենք զ'եզ ամբողջովին, էակն. այն յանկարծական անտարբերութիւնը զոր կ'ունենանք այն ամեն բանի համար որ անկէ դուրս է. այն լոյսն յեղակարծ ուստ որ մեր սրտէն կը բարձրանայ ի միտս, ու անտի վտակահոս կը ծաւալի կենաց վրայ ու ցոյց կուտայ մեզ անոր գերագոյն նպատակն. այն հպարտութիւնն որ կը խանդավառէ զմեզ ու գերազանց կը կացուցանէ ամեն էակներէ՝ մեր հոգւոյն մէջ դնելով անսահման փափաքութիւն. այն տարօրինակ կարեւորութիւնը զոր կուտանք մեր տարփանաց վերաբերող ամենադոյզն բաներու. այս ամենը կ'ստեղծէ աննման եւ հեշտալից վիճակ մը. Ա՛հ, նա՛ միայն որ ճանչցած է քու հաճոյքներդ, կրնայ պարծիլ թէ ապրա՛ծ է.

Կոմսուհին երբեք չէր սիրուած այսքան կատաղի. Լաւ եւս է ըսել երբեք ճշմարտապէս չէր սիրուած. Նա եւ մինչեւ յայնժամ գաղափար չունէր երկու կենաց շաղապատման վրայ, առուգութեան և երիտասարդութեան կրակներէն հրահրեալ մշտաբորբոք զգացման վրայ. Նորա քով կրից յորդեռանդն յոյզեր կ'ունենայի. Հրայրքս խոլութեան կը նմանէր. Մինչեւ հիացական յափշտակութիւն կը սաւառնէր.

—Ի՛նչ տարօրինակ մարդ էք, կը կրկնէր անդադար տիկին տը Շալի.

Ինք ալ իւր եղանակաւ կը սիրէր զիս, եղանակ զոր կրնամ «քաղքատական» կոչել. Վայրիկ մը յաղթահարեալ, նոյնհետայն վերստին տէր կը լինէր անձին. Սքանչացեալ կը մնար, երբ, եռանդնապատում յուզմանցս մէջ, մօտէն կը դիտէի գիրկընդխառն իւր գլուխն ա՛յնքան սիրուն եւ ա՛յնքան գեղեցիկ. Այլ նա ոչ նայուածքէս կը վախնար, ո՛չ յոյզերէս կ'ընկճուէր. Անսղրդուելի, իւր կապուտակ աչերով, իւր ժպտափիթ բացխփիկ բերանով, միշտ կը թուէր խորասուզեալ լինել ներքին հայեցողութեան մը մէջ որ իմ զգացմունքներէս աւելի կը յուզէր նորա հոգին եւ ընդ քարշ կ'առնուր կը տանէր զնա հեռու, հեռու ա՛յնքան, որ ա՛լ չէր տեսնէր զիս. Մերթ, ենթադրելով թէ հին սիրահարի մը յիշատակը մտահոգութեամբ կը լնուր զինքը, կը մոլորէի. Ցայնժամ կը հարցաքննէր զիս, և ճար չկար չխոստովանելու, որովհետեւ սէգ էր և կ'ուզէր ամեն բան գիտնալ. Այլ կ'սկսէր խնդալ երբ կասկածներս կը խոստովանէի, և ձեռներն իրարու զարնելով.

—Աստուա՛ծ իմ, ո՛րքան տղայամիտ էք, կ'ըսէր.

Լ

Ի զուր խոհեմութեան խրատներ կ'ուտայի նմա. առ ոչինչ կը դնէր զայնս. Անհնար էր իրեն ո եւ է կերպով նեղուիլ. Իւր փափաքներն անմիջապէս կատարուելու էին. Հետզհետէ ա՛լ սկսած էի բոլոր ժամանակս իրեն մօտ անցունել. Ամեն օր, միջօրէին, կուգայի առնուլ զինքն եւ շրջագայութեան երթալ. Ի հեռուստ կը տեսնէի զնա ճամբուն վրայ, ինձ ընդ առաջ գալով, այն կէս իգական, կէս արական հագուստով զոր առաջին անգամ ինք կրեց եւ որ վերջէն ընդունեցաւ բոլոր կիներէն. կարճ շրջազգեստ եւ ծփին թիկնոցակ սեւ քաշմիրէ, համակ զարդարուն ցիրուցան ուլունքներով, կարմիր բրդեայ ներքնակ՝ շրջազգեստէն աւելի երկար, սրունքին ստորին մասը սեղմող բարձր կօշիկներ, լոսդիի (saumon) գունով ձեռնոցներ, գլխարկը զարդարուած այն ժապաւէններով որք մինչեւ կրունկը կը հասնէին և որք այնքան ծաղրական եղանակաւ կոչուած են՝ ինձ հետեւեցէ՛ք, երիտասարդ. Այս կերպիւ հագուած, իւր քսակայթ հերաց փարալից մէկ խոպոպն իւր քունքին վրայ տատանելով, և նարվալի ժանիքէն շինուած կոթով հովանոցի մը կըրթնած, քովէս կը քալէր, եւ արեգակը կը շողացնէր իւր թիկնոցակին ուլունքներն, որ հեռուէն կը նմանէր սեւ զրահի մը. Կ'երթայինք ժայռերու մէջէն, ի խնդիր ոստոստալարթ մեկուսացեալ վայրի մը. Անդ, խնկաբուրիկ մամուռ վրայ տարածուած, կարկաչահոս վճիտ առուակի մը եզերքը, գլուխնիս հովանաւորեալ շագանակենեաց տերեւներու ցցունքէն, ժամերով կը խօսէինք հազար սիրուն նիւթերու վրայ. Խոր, անդնդախոր լիճը կը փայլփլէր մեզնէ վար, կապոյտ, խաղաղ, եզերաց վրայ փրփուրի թեթեւ դրասանդներով. Ծիածաւալ ամպերը լռիկ կը սահէին մեր գլխոց վերեւ եւ իրենց ստուերներն ընդ քարշ կը տանէին դաշտաց եւ լերանց վրայէն.

Եւ ամեն իրիկուն, մթութիւնն այն ինչ տիրած, վերստին կը գտնէի զինքն. Իւր պարտէզը ճամբէն բաժնող ծաղկախիտ ցանկին մէջէն կը սողոսկէի, եւ ծառոց մէջէն կը յառաջանայի դէպ թաքթաքուր դուռ մը ուր ինձ կ'սպասէր նա. Երբ անդ կը հասնէի, անդողդոջ ձեռք մը կը բռնէր իմ ձեռքս. Խաւարին մէջ կը քաշէր զիս դէպ այն սենեակն ուր ամեն բան պատրաստուած էր զիս ընդունելու համար. Ամարանոցին մէջ ամեն ոք կը ննջէր, սպասաւորք եւ մանկունք, այլ կամաց կը խօսէինք, չէինք իսկ խօսեր. Մեր շրթունքը, մեր զգացումներն յայտնելու համար, խօսքի պէտք չունէին.

(Շարունակելի)

զօրաբաժին մը զէնքի տակ առնուեցաւ։

«Ցարդ Կալիշա հեւսիսէն պաշարուած էր ռուսական երեք հեծելաբաժիններով. ասոնց վրայ աւելցաւ չորրորդ մը ի մէջ Լուպլինի, Խէլմի և Հրապիզովի»։

Այս աւուր հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Ռուսիա նորանոր զօրք կը ղրկէ դէպ յարեւմտեան սահմանագլուխներն, որով գործնականապէս կը հերքուին Ռուսիոյ և իր դրացեաց միջեւ յարաբերութեանց բարւոքման զրոյցք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ Աթոռ. Ս. Կաթողիկոսը գիր մ'ուղղելով առ Աթոռ. Ս. Պատրիարք Հայրն, գանգատած է Հալէպի առաջնորդական տեղապահ Տէրունեան Արժ. Մաղաքիա վարդապետի դէմ. Ս. Կաթողիկոսն այդ գրով կը յայտարարէ թէ պատրաստ է ընդունել իր և Հալէպոյ Ներսէս Պատրիարքի միջեւ ստորագրուած և Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ վաւերացեալ կարգադրութիւնն և թէ այսուհետեւ պիտի կատարէ նոյնին գործադրութիւնը։

Ազգ. Պատրիարքարանէն հեռագրուեցաւ Ն. Ամենապատուութեան՝ թէ քանի որ ուզէ կ'ընդունի այդ կարգադրութիւնն, իր նախագահութեամբ ընդհանուր ժողովը գումարէ և ձեռնարկէ առաջնորդի ընտրութեան, որով վերջ տուած կը լինի Տ. Մաղաքիա վարդապետի տեղապահութեան։

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր Պաշտօնաթերթի ցուցակէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել Օսմ. կայս. Պանքայի ամենաժիր պաշտօնեաներէն Մեծ. Սարգիս էֆէնտի Թօփճանէլեանի։

Սարգիս էֆէնտի Թօփճանէլեան Օսմ. Կայս. Պանքայի ամենէն վաղեմի պաշտօնեան է. այդ դրամատան հաստատութենէն ի վեր իր բարեխիղճ եւ հաւատարիմ ծառայութիւններով լիովին արժանացած կայսերական այս գնահատման զոր գոհութեամբ կը ծանուցանենք։

ՀԱՆԴԷՍ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՅՐ ՎԱՆԱՑ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Պատշաճ կը համարինք մեր յարգոյ ընթերցողաց ծանուցանել, թէ Միաբանութիւնս Հոկտ. 30 ու 31ին և Նոյ. 1ին երեքօրեայ եկեղեցական շքեղ հանդէսներ կատարեց ի յիշատակ յիսնամեայ հիմնադրութեան իւր Մայր վանուց։

Ահա 50 տարի յառաջ, յամի 1837 Հոկտ. 18ին, երբ Մայր վանուց շինուածն աւարտած էր, Ֆերտինանտոս կայսրն ու Մարիաննա կայսրուհին հանդերձ արքեդքսովք և բազմաթիւ բարձրաստիճան պալատական և պաշտօնական մեծամեծօք հաճեցան սոյն վանուց հիման քարը մեծաւ հանդիսիւ դնել։ Վանաց Ընդհ. Աբբահայրը Գեր. Արիստակէս Ազարեան, Արքեպիսկոպոս Կեսարիոյ, Վեհափառ կայսրն ու կայսրուհին պերճ ատենաբանութեամբ մ'ողջունելէն ետքը՝ հիմնադրութեան հանդիսութիւնը կատարուեցաւ։ Հանդիսութենէն ետքը հաճեցան Վեհափառ կայսրն ու կայսրուհին և Արքեդուքսք շինուածը պտտիլ։ Նախ տպարան գացին, ուր նոյն պահուն տպուած գերմաներէն ոտանաւոր մը և [illegible] աղօթքը 25 լեզուաւ Իրենց Վեհափառութեան նուիրեց Գեր. Աբբահայրը։ Յետոյ վանաց ուրիշ գլխաւոր վայրերը շրջելէն ետքը՝ շքեղազարդ զարդարեալ սրահ մը մտան ու բազմեցան նախաճաշ մ'ընելու։

Նախաճաշէն ետքը՝ որ միջոցին միաբանք վանաց զանազան լեզուաւ ճառախօսութիւն ըրին ի պատիւ Նոցա, Վեհ. կայսրն ու կայսրուհին ի նշան Իրենց մեծ հաճութեան Ազարեան Արքաշօք ադամանդազարդ մատնի ու ու կրծոց խաչ մը պարգեւեցին, նոյնպէս եւ ճարտարապետին ու շինուածապետին թանկագին պարգեւներ, և Իրենց գոհութիւնն ու հաճութիւնը կրկնելով՝ մեկնեցան ի սեմաց Նորաշէն վանաց։

Այս մեծ ու անմոռաց յիշատակին էր զոր Միաբանութիւնը տօնեց ի շնորհակալութիւն և յերախտագիտութիւն կայսերական Վեհափառ ընտանեաց։ Ցորչափ Մայր վանքը կանգուն կը կենայ, այս մեծ պատիւը սերնդոց ի սերունդս պիտի յիշուի, և ամէնքն որ վանաց որմերը տեսնեն, պիտի հիանան ու սքանչանան Վեհափառ կայսեր ու կայսրուհւոյն այս մեծանձն գործողութեան վրայ։ Գիտնալով որ բովանդակ ազգը մեծ ուրախութիւն կ'զգայ, երբ պանծալիս Միաբանութիւն մը Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ այսպիսի կայսերական պատուով մեծապատիւ կը մեծարուի, կամեցանք մեր ազգայնոց այս հիմնադրութեան թէ՛ պատմութիւնն և թէ՛ հանդէսը համառօտիւ ծանուցանել։

(Հանդէս Ամսօրեայ)

Շաբաթ աւուր Մշակի ազգային տեսութեան վերջին պարբերութիւնն, որ, կրնայ թիւրիմացութեան տեղի տալ, պէտք է կարդացուի այսպէս. «Ազգին մէջ չեն պակսիր արժանաւոր եկեղեցականներ, որք իրենց սրտին խորն ունին ո՛չ թէ կուսակցական ատելութիւն եւ խուլ վրէժխնդրութիւն, այլ ազգաշէն փափաքներ եւ ազնիւ զգացումներ»։

Հրատարակուեցաւ Վիեննայի Մխիթարեան Հարց ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍԻ Դեկտեմբերի թիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Գր. Ամանիա Շմայկլէր. — Լէրխենֆելտ և Երկիր Հայոց — Վոլափիւք կամ աշխարհալեզու. — Պատմութիւն հայ լրագրութեան. — Թադէի Երկցու պատմական մէկ գործքը (Նոր ձեռագիր). — Առածք Խոտորջրոյ. — Գաւառիկս. — Նորալուրք. — Տնտեսական. — Մանրալուրք. — Հանդէս յիսնամեայ հիմնարկութեան Մայր վանաց Մխիթարեան միաբանութեան ի Վիեննա. — Քաղաքական տեսութիւն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ

Մուսուլի Տէֆդէրտար անուանեցաւ Հալէպի արքունի կալուածոց նախկին տնօրէն Շէրիֆ էֆէնտի։

Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Էնկիւրիի կուսակալ Ապէտին փաշայի քեռորդի Տէրվիշ փաշայի։

Սանիյէ Միւթէմայիզ աստիճան՝ Ապէտին փաշայի որդի Րասիխ ու փեսայ Ահմէդ պէյերու և Վճռաբեկ ատեանի Հուգուգի ճիւղին առաջին քարտուղար Արիֆ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Գոսովայի նահանգին Իտարէի ժողովոյ առաջին քարտուղար Սիւլէյման Ֆէհիմ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Անտառաց և Հանքաց վարչութեան թարգմանութեանց եւ վիճակագրութեան տնօրէն Ֆէհիմ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Օսմ. կայս. Պանքայի մէճիտիյէ և մէթալիք դրամոց գանձապետ Թօփճանէլեան Սարգիս էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութենէն Ծաղիկեան Հ. Մեսրոպ վարդապետի, Ատանայի ու Կեսարիոյ հայ-հռոմէականաց առաջնորդ Արսլանեան Կարապետ ու Էմմանուէլեան Պօղոս Գերապայծառներու, Վանայ ու Բաղէշի հայ-հռոմէականաց առաջնորդ Յովհաննէսեան Յովհաննէս Գերապայծառի, Տիգրանակերտի հայ-հռոմէականաց երեւելիներէն Յովսէփ էֆէնտիի և Ատանայի նոյն հասարակութեան երեւելիներէն Իտարէի ժողովոյ անդամ Յովսէփ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Հաճեան Հ. Սահակ և Աճէմեան Հ. Ներսէս վարդապետաց։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ օտար մամլոյ դիւանի քարտուղարներէն Ավրամ էֆէնտիի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Թարիգ կ'իմանայ թէ Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նիստին մէջ չէ կրցած զբաղիլ ելմտացոյցի խնդրով, որովհետեւ հարկ տեսեր է այդ խնդրոյն առթիւ ինչ ինչ բանակցութիւններ և քննութիւններ կատարել։

Իսկ միւս կողմէ Հաքիգաթ կ'ըսէ թէ Նախարարաց Խորհուրդն երէկ ելմտացոյցի խնդրով զբաղելով, իւր տեղեկագիրը պատրաստեր և Վեհ. Սուլթանին մատուցեր է։

—Նախարարաց Խորհուրդն որոշեր է որ յետ այսօրիկ Պուլկարիայէ բերուած ապրանքներէ մաքսատուրք առնուի և իր սոյն որոշումը պարունակող տեղեկագիրը մատուցեր է Վեհ. Սուլթանին։

Դ. ՎԱՆՏԷՐՊԻԼԴ

Վեհ. Սուլթանի Թիկնապահ Աճէմ փաշա Ալեմ զբօսանաւն երթալով յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթեց Դ. Վանտէրպիլդի եւ նորա կնոջ։

* *

Դ. Վանտէրպիլդ իւր ուղեկցաց հետ Պոլսոյ բոլոր նշանաւոր վայրերը կ'այցելէ հետզհետէ. Մեծահարուստ ամերիկացւոյն սքանչացումը գրաւած են Վոսփորի գիւղերու և լերանց բնական գեղեցկութիւնը։

Դ. Վանտէրպիլդ շաբաթ օրը միջօրէէն յետոյ իւր զբօսանաւուն մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ ամերիկեան դեսպան Դ. Շդրաուսի, դեսպանուհւոյն և այլ երեւելեաց։

Դ. Շդրաուս եւս չորեքշաբթի գիշեր դեսպանատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տայ, որուն հրաւիրուած են Դ. ու Տիկին Վանտէրպիլդ, իւր ուղեկիցք եւ բոլոր դեսպանք ու դեսպանուհիք։

Երկաթուղեաց Թագաւորն ութ-տասն օր մայրաքաղաքս մնալէ յետոյ իւր ճամբորդութիւնը պիտի շարունակէ. Դ. Վանտէրպիլդ ըսած է թէ իւր հայրը քսան-հինգ տարի առաջ Պոլիս եկեր է երեք հարիւր նաւաստի պարունակող շոգենաւով մը և խիստ գոհ մնացեր է Թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ գտած ընդունելութենէն։

Ամերիկեան դեսպանն և Դ. Վանտէրպիլդ ի մօտոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենան։

ՊԱՐՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Պարոն տը Հիրշ՝ ընկերակցութեամբ Պ. Քիւլմանի՝ երէկ վերստին տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։ Սոյն խորհրդակցութեան մէջ, որոյ ներկայ էր նաեւ Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի, քննութիւնք կատարուեցան այն գումարներու մասին զորս Պարոն տը Հիրշ կը պահանջէ կայս. կառավարութենէն և որոշուեցաւ այսօր դարձեալ ի նիստ գումարիլ։

Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնեայք նոյն օրն այդ հաշուոց քննութեամբ զբաղեցան։

* *

Ուրբաթ օրը Սէլամլըքի հանդէսէն յետոյ, Պարոն և Տիկին տը Հիրշ կայս. պալատ երթալով, ընդունուեցան արարողապետ Մունիր փաշայի կողմէ. Յետոյ, Տիկին տը Հիրշ հրաւիրուեցաւ Եըլտըզի պարտէզն այցելել։ Պարոնն ու Տիկինն իրիկուան ուշ ժամանակ Բերա, Անգլիական Պանդոկը վերադարձան։

ԴԱՒԱՌԱՑ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՔ

Սէլանիկի զօրաբաժնին սպայակոյտի Միրլիվա Էմին փաշա Սեբաստիոյ և նոյն սպայակոյտի Միրլիվա Մուսթաֆա Սափվէդ փաշա եւս Վանայ պահեստի զօրաց հրամանատար կարգուած են։ Առժամեայ զանազան զօրաժինք ջնջուած լինելով, Սպարապետի Դուռն ուրիշ պաշտօններու պիտի կոչէ նոցա բարձրագոյն սպայներն։

ՄՈՄԻ ԵՒ ՕՃԱՌԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Վերջերս Առեւտրական լրագրէն առնելով ծանուցինք թէ ֆրանսացի դրամատէրաց խումբ մը ձեռնարկներ կ'ընէ կայս. կառավարութեան մօտ՝ մոմի և օճառի գործարան մը հաստատելու համար ի Կ. Պոլիս։

Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, այս գործին նախաձեռնութիւնը կը պատկանի Ղալաթիոյ «Պանք տը Քօնսթանթինօբլ» դրամատան որ Ներկայացուցչի մը միջոցաւ բանակցութեան մտած է Բարիզի երեւելի դրամատերց միոյն հետ։ Նոր գործարան մը չ'պիտի հաստատուի, այլ պարզապէս պիտի վերաբացուի Ինճիր քէօյի հին գործարանն, ի գործ դրուելով ամէն այն կատարելագործութիւններն որք ընդունուած են անոր փակուելէն ի վեր. այդ գործարանին մէջ պիտի պատրաստուին մոմ, օճառ, ռուսական կարագ և այլն։

ՏՕՆ ԱՆԴՐԷԱՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Այսօր Յունաց տօն է Անդրէաս Առաքելոյն, «հիմնադիր Կ. Պոլսոյ առաջին եկեղեցւոյն,» որոյ գիրքը կը գտնուի ի Փերնօրգը։ Այս առթիւ Յունաց Պատրիարքն՝ հանդերձ Սինոդականներով՝ պատարագ կը մատուցանէ, և յատկապէս կը յիշատակէ սորա պետութիւնն, որ ի նշան եկեղեցական հպատակութեան, դարերէ ի վեր այսօր 300 քրիմձ կը յանձնէ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։

ԼՈՒՑԿԻԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ

Սաբահ կ'իմանայ թէ ի մօտոյ ծրագիր մը պիտի մատուցուի կայս. կառավարութեան որպէս զի լուցկիի պատրաստութիւնն և վաճառումը մենավաճառի դրութեան վերածուի։ Այս դրութիւն արդէն կը գործադրուի ի Ֆրանսա, Իտալիա, Յունաստան և այլուր և մեծ շահ կ'արտադրէ յիշեալ կառավարութեանց։

Սակայն նկատելով որ առեւտրական դաշնագիրք կ'արտօնեն լուցկիներու ներածումն օտար երկիրներէ ի Թուրքիա, ծրագրի տէրը պիտի առաջարկէ եղեր որ առանց նորա ներածութիւնն արգիլելու՝ սպառման տուրք մը (տուրք դը քօնսօմասիօն) առնուի։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ յանձնաժողով մը կազմուած էր պաշտօն ունենալով Պոլսոյ և Բերայի ջուրց ճամբաներու նորոգութեան վրայ խորհրդակցել։ Արդ, Նախարարաց խորհուրդը քննած լինելով սոյն յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը, խնդիրը Ն. Վեհափառութեան մատոյց որ հրամայեց նորա գործադրութիւնն։ Ըստ սոյն տեղեկագրի Թագսիմի, Դէրբ Զէնճէրի և Հալքալըի ջուրց ճամբաներն եօթ տարուոյ մէջ պիտի նորոգուին 70,000 ոսկի ծախքով։

—Ալի Ֆէրուխ պէյ, որ Բարիզու դիւանագիտական վարժարանին մէջ իւր ուսումը կը կատարելագործէ, տեղւոյն օսմանեան դեսպանատան քարտուղարութեան դիւանին մէջ պաշտօնի մը կոչուած է երկու հազար ղրուշ ամսաթոշակաւ։

—Սաբահ, խօսելով Սիւէզի ջրանցքին չէզոքացման խնդրոյն վրայ, զրոյց մը կը յիշէ թէ այդ խնդրոյ համար դեսպանախորհուրդ մը պիտի գումարի։

—Պետական Խորհուրդը քննած է Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան կողմէ պատրաստուած օրինական մէկ ծրագիրն ի մասին Բէյթէլներու և որբերու ստացուածոց։ Այս ծրագիր ի մօտոյ գործադրութեան պիտի դրուի։

—Երկու հազար ղրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուած է Տիգրանակերտի կեդր. նախորդ կառավարիչ Էտհէմ էֆէնտիի որ իւր բնակութիւնն ի Սամսոն պիտի հաստատէ։

—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը շրջաբերականներ ուղղելով բոլոր գաւառաց՝ յանձնարարեց օրինաց տրամադրութիւնը ճշդիւ ի գործ դնել այնպիսեաց նկատմամբ որք առանց արտօնութեան անտառներէ ծառ ու եղեւնի կեղեւներ կը կտրեն և անտառաց հրկիզման պատճառ կը լինին։

— Պարսկական կառավարութիւնն Առիւծու և Արեգական պատուանշանի հինգերորդ աստիճանը նուիրած է Պոլսոյ Մէրճան Թաղի պահականոցի ոստիկաններէն Շիւքրի էֆէնտիի։

—Տէրքոսի ջրի ընկերութիւնն որոշեր է այդ ջուրը Բերայէն Պոլիս անցունել Սիւլէյմանիէի ճամբով ի Գարա-Աղաճ և անտի Քեաղըթխանէի դէմ գտնուած Քիւչիւք-Աստալար անուն տեղէն ի Պաչարիյէ։

—Հանգստեան թոշակ յատկացուեցաւ Ատանայի նախորդ կուսակալ Րաիֆ փաշայի։

—Հալգալը Չիֆթլիկի անուն ագարակն, որ Առեւտրական Նախարարութեան կողմէ ծախու առնուած էր տիպար-ագարակի վերածուելու համար, ի մօտոյ պիտի բացուի, վասն զի հարկ եղած կարգադրութիւնք աւարտելու վրայ են։

—Ստեփան էֆէնտի Զօրաբեան և Յովակիմ էֆէնտի Սարաֆեան, աշակերտք Բժշկական քաղաքային վարժարանին, այս օրերս իրենց քննութիւնը տալով, գեղագործութեան վկայագիր ստացած են։

—Գարատաղի պատերազմական նախարար Պ. Բյամէնձ շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

—Թարիգ կ'իմանայ թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութեան թղթակցութեան դիւանի քարտուղարներէն Ղալիպ պէյն այն պահուն երբ այդ վարչութեան կողմէ պատրաստուած քաղաքային պաշտօնէից վերաբերեալ որոշմնագրերը վաճառել կուտար։ Պաշտօնագիրք ձեռնհաս իշխանութեան յանձնուած են։

—Այվալըքէն եկած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հռչակաւոր աւազակապետ Բէֆթալտա եւ ընկերք, որք Միտիլլի կղզւոյն մէջ կը հալածուէին, սպաննուած ձերբակալուած էին։ Նոյն պահուն ոստիկանաց յիսնապետ մ'եւս սպաննուեր է։

—Քասթամունիի կուսակալ Ապտիւլրահման փաշա իւր իրաւասութեան տակ գտնուած գաւառներու մէջ քննական պտոյտ մ'ընելու սկսած է։ Կուսակալութեան պաշտօնը փոխանորդաբար կը վարէ նահանգին մէքթուպճի Մուհարրէմ էֆէնտի։

—Երէկ Սելանիկէն մայրաքաղաքս ժամանեցին Իսքէճէի երեւելիներէն Խալիլ փաշա, ընդհանուր երկաթուղեաց տնօրէն Խայրի պէյ եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան երկու երկրաչափք։

—Ֆէնէրի Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ անդամ Նիքօլա Եօրկիատի էֆէնտի հրաժարած լինելով նորա տեղ նոյն ժողովոյ անդամ ընտրուեցաւ վաճառական Եանքօ Անաստասիադի էֆէնտի։

— Րէժիի երեք դէտեր անցեալները Նիկոմիդիոյ Գարամուրսալ գիւղաքաղաքի շրջակայ Գուլաճը գիւղը երթալով ծերոց ժողովոյ անդամ Ալի աղան և իմամ Մէհմէտ էֆէնտին գիւղէն դուրս տեղ մը կը տանին և կ'ստիպեն զանոնք ցոյց տալ այն տուներն որոց մէջ փախստական ծխախոտ կը գտնուի։ Գիւղացիք մերժողական պատասխան կուտան։ Դէտերէն մին՝ Արապ Էմին՝ հրացանովը նախ կ'սպառնայ և յետոյ հրացանը պարպելով ծանրապէս կը վիրաւորէ Ալի աղան որ քիչ յետոյ կը մեռնի։ Մարդասպանը խոյս կուտայ. սակայն գիւղացիք կը ձերբակալեն նորա երկու ընկերներն և ոստիկանութեան կը յանձնեն։ Դէտերն հարցաքննուելով կը պատասխանեն թէ Ալի աղա և Մէհմէտ էֆէնտի գիրենք կողոպտել ուզած էին և թէ Արապ Էմին ինքզինքը պաշտպանելու համար սպաննած էր զայն։

—Քօնեայէն կը գրեն առ [illegible] թէ վեց Իսլամ գիւղացիք Նարլըճայէն Արմուտլու գնացած ժամանակնին Նարլըի մօտ կը հանդիպին քանի մը ոստիկանաց որք կը վերադառնային Արմուտլուէն ուր տուրք հաւաքած էին։ Ոստիկանք գիւղացիները մաքսանենգ կարծելով կը յարձակին անոնց վրայ և կռւոյ միջոցին գիւղացի մը կ'սպաննուի և ոստիկան մը թեթեւ կը վիրաւորուի։ Վերջէն կը հաստատուի թէ գիւղացիք մաքսանենգ չէին։

—Նէօլոգոսի Մանաստրի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ աւազակութեան դէպքեր այլ եւս չեն պատահիր գաւառին մէջ շնորհիւ Րիֆաթ փաշայի ձեռք առած ազդու միջոցներուն։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻ

Այտա՛, ի՜նչ հին աշխարհ մը կը ներկայացնէ մեզ այս խաղին նիւթը. քաղաքակրթութեան մայր եղող Եգիպտոսն իր հզօր եւ գաղտնապահ քրմերով որոնք գիտութիւնը իրենց անձին կը սեփականէին եւ աւելորդապաշտութիւնը միայն ժողովրդեան բաժին կը համարէին, իր քաղաքակրթութեամբ որոյ ծագումը ժամանակաց մթութեան մէջ կ'ընկղմի. իր միայն բանակովը որ ժողովրդեան մէկ որոշ ու անջատ մասը կը կազմէր. վերջապէս իր հոյակապ դաստակերտներով որք իրենց հաստատութեամբ յաղթելով ժամանակին՝ մարդկութեան մշտնջենաւոր զարմանաց պատճառ եղած են առանց սակայն մեր հետաքրքրութեանց առջեւ մերկանալու իրենց ներքին գաղտնիքը կամ խորհուրդը։ Եւ այս ամէն սրտայոյզ խորհրդաւորութեան տարրերն սքանչելապէս Վէրտիին դիւթական երաժշտութեամբ զգեցեալ... Այսպիսի էր ահա Թաղապ. Թատրոնին երրորդ անգամ մեզ ընծայած հանդէսն՝ որոյ մեր հասարակութիւն համակրանօք պատասխաներ էր խուռն բազմութեամբ դիմելով։ Երաժշտութեան վրայ խօսք մը չունինք ըսելու, բաւական է յիշել միայն չռինդներով հնչուած հռչակաւոր Երթը, Օսիրիսի մատուցեալ հիանալի աղօթքը որ քարակոփ կուռքի մ'անգամ սիրտն յուզելու կարող է, եւ վերջապէս վերջերգը որ մեր մէջ ցարդ լսուած երգոց ամէնէն աւելի ազդու կերպով յուսահատութիւն արտայայտող հառաչանքն է։

Բայց թէ ո՛ր աստիճան այս մեծ թատերախաղք կրնան սեղմիլ մեր թատերաբեմին վրայ առանց իրենց մեծափայլ չքնաղութենէն եւ կարեւորութենէն կորսնցնելու՝ չեմ ուզեր դատել այս երեկոյին առաջին տեսութեամբ մը։ Ինչ որ ալ է, մեծ շնորհակալութիւն կը պարտինք թատրոնին վարչութեան իրենց ազնիւ ու ճաշակաւոր ընտրութեանց համար. դերասանք՝ որոց վրայ հետզհետէ կարեւոր տեղեկութիւնները պիտի տանք կարող եղան ունկնդիրներն ելեքտրականացնելու եւ արժանանալու կրկին կրկին ծափահարութեանց։ Այսպիսի բարձր տեսարաններու հանդիսատես ըլլալով է որ մարդ կը յիշէ պլատոնական դպրոցին այն ճշմարիտ առածը. Եթէ կ'ուզես հոգիդ գեղեցկացնել, գեղեցկին հետամուտ եղիր։

Թ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ, 10 դեկտ.

Հաւանական չէ որ Պ. Ֆալիէրի նախարարութիւնը կազմուի երկուշաբթիէն առաջ։

Բարիզ, 10 դեկտ.

Պ. Ֆալիէռ կը յուսայ նախարարութիւնը կազմել վաղը։

Բարիզ, 11 դեկտ.

Պ. Ֆալիէռ, տեսնելով որ անհնար է հանրապետական ոյժերու համախմբման դաշինք մը կազմել, հրաժարեցաւ նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնէն։

ԱՐԿԱԾՔ Պ. ԺԻՒԼ ՖԷՐՐԻԻ

Բարիզ, 10 դեկտ.

Այսօր, միջօրէէն յետոյ, Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, Օպէրտէն անուն անձ մը կոչել տալով զՊ. Ժիւլ Ֆէրրի, ըեվօլվէրի երեք հարուած պարպեց մօտէն նորա վրայ. Պ. Ֆէրրիի հիւանդանոց փոխադրուեցաւ իւր բարեկամաց ձեռքով. կը հաւաստեն թէ իւր վէրքեր ծանր չեն։

Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

Բարիզ, 10 դեկտ.

Բժշկական քննութենէն կը տեսնուի թէ Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի ցուած գնտակները թեթեւ վէրքեր միայն պատճառած են։ Օպէրտէնի վրայ գտնուած թուղթ մը ցոյց կուտայ թէ յիմարութեան մօտ հայրենասիրական յափշտակութենէ մը դրդեալ էր։

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Բեդրսպուրկ, 10 դեկ.

Պաշտօնական զեկոյց մը կը նկարագրէ Ս Գէորգի պատուանշանին Ասպետներուն տարեկան խնջոյքն որ երէկ տեղի ունեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ցարին։ Կայսրը բաժակ առաջարկեց Գերմանիոյ կայսեր կենաց, իբր պատուանշանին ամենէն հին ասպետն. այս բաժակ ընդունուեցաւ միաբերան հուրրաներով։ Զինուորական նուագածուաց խումբն հնչեցուց գերմանական ազգային եղանակը։ Պաշտօնական զեկոյցը կը յարէ թէ բոլոր ներկայք յոտնկայս ունկնդրեցին երգին։

Բեդրսպուրկ, 10 դեկտ.

Զինուորական Պաշտօնական Օրագիրը կը ծանուցանէ թէ հեծելազօրաց 13րդ զօրաբաժինը Մոսկուայէն փոխադրուած է Վարշաւայի շրջանակին եւ Զօրավար Կուրքոյի անմիջական հրամանաց տակ դրուած է (Տես այս աւուր Ա. երեսը)։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 28 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)		110 3/4
3 » »	(վճարելին)		109 5/8
3 Բարիզի »	(պանքայի)		22 85 1/8
3 » »	(վճարելին)		23 32

Օսմանեան Բօնսօլիտէ

			Գանձական
Երէկ երեկոյ գոց. (Միութ.)	Սէրի Գ.	կ.	15 22
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	»	15 21
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 21
Բարձրագոյն գին	»	»	15
Նուազագոյն »	»	»	15 20
Կէս օրին	»	»	15 20

ԽԱԶԻՆԷ ՏԱՀՎԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	38
Այս առաւօտ	35 35
Կէս օր	35 35

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա Սէրի	24
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ »	14 20
» 1865) » 1869) » 1873)	Գ »	15 20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լիր.	4 10
Քրէտի Ժէնէրալ Գ. կ.	Օսմ. »	6 32
Պանք տը Գօնս	»	6 15
Սօս. Շամ է վալէօր	»	3 35
Թրամուէյ	»	352 1/2
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	34 3/4
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաբիօմի	»	112

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 28
Բոլ Իմփէրիալ	»	90 24
Քմիմից	»	51 10
Ռուպլի թղթադրամ	»	10
» արծաթ	»	74
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	109 15
Վեցնոց	»	103 30
Հինգնոց	»	103 30
Մէթալիք	»	99 30
Թասֆիէ	»	16 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 10 դեկտ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քոնսօլիտէ	101 7/8
Օսմ. Սէրի Գ. բացուեցաւ	14
» » » գոցուեցաւ	14 1/16
» » » Ա.	24
» » » Բ.	14 1/2
» » » Գ.	13 7/8
Օթօման 1871	73
Փոխառութիւն 1877	86
Պանք Օթօման	10 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873	93 1/2
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	74 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	98 3/4
Տայրա Սանիէ	70 1/8
Դոմանիալ (փոխառ. Րոչիլտ)	94 1/4
Հունգարական պարտամուրհակ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 536

Վիեննա, 10 դեկտ. ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 30
Օսմանեան երկաթուղի	16 70

Բարիզ, 10 դեկտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	107 87 1/2
» » 3 %	82 67 1/2
Օսմանեան Քոնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	14 25
» » » գոցուեցաւ	14 20
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	14 05
Օսմանեան երկաթուղի	34 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	510
Քրէտի Լիոնէ	571 25
» Ֆօնսիէ	1412 50
Բաժնետոմս Լիոնի	1247 50
Սուէզի Ջրանցք	2072 50
Ռուսական 5 % 1877 ի	101 3/4
Իտալական Ռանթ	97 60
Սպանիական (արտաքին)	67 7/8
Եգիպտական միացեալ	377 50
Բրիօրիթէ թիւրք	360
5 % Հելլենական	375
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 35

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 10 դեկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան Քօնսօլիտէ	14 27 1/2
Եգիպտական	35 68

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Արեւելքի միջոցաւ կը փութամ ամենախորին և անկեղծ երախտագիտութիւնս և և շնորհակալութիւնս յայտնել՝ առ Հայաստանի մանկտեաց բարերար և լուսատու Միացեալ Ընկերութիւնն Հայոց, որ կոչուած է մեծ ծառայութիւն մատուցանել Ազգին։ Թո՛ղ ամէն հայ տայ իւր լումայն այդ բազմարդիւն ընկերութեան, որ գիտէ չնչին գումարն անգամ պտղատու ընելու կերպը։

Միացեալ Ընկերութիւնն հրաշք գործեց ու կը գործէ մեռեալներ յարուցանելով։ Այո՛, բարոյապէս մեռեալ կը համարուի այն ազգն որ իւր լեզուն մոռցած է։ Թողլով Հայաստանի այլեւայլ գաւառները, նաեւ Կիլիկիան, որք բարերարուած են Միացեալ Ընկերութենէն, դառնանք Սղերդ իմ հայրենի գաւառս, այն գաւառը՝ որոյ քրդախօս եւ արաբախօս հայութիւնն այսօր շնորհիւ իրենց համեստ համարին եւ միասիրտ եղբարց, Ազգին եւ Միացեալ Ընկերութեան, բաւական յառաջացած են ի լուսաւորութեան ասպարէզն, սփոփելով իրենց մանկունքն։

Դարերէ ի վեր Սղերդի հայութիւնն ամէն ինչ կորուսած էր բաց ի իւր ամենասուրբ Եկեղեցւէն, որոյ ի սրտէ յարեալ եւ փարեալ է եւ զոր աւելի ամրապնդեցին Սղերդցւոյն սրտին մէջ Միացեալ Ընկերութեան գործերը։ Զի երբ տեսաւ Սղերդցին իւր զաւակաց մայրենի լեզուով խօսիլն ու կարդալն յանկարծ հասկցաւ թէ ինչ ըսել է հայ կրօն եւ հայ լեզու։ Երեւակայել թէ, հայ մանուկը պարզամտօրէն կը ծաղրէ իւր հայրն հայերէն չգիտնալուն համար, եւ սա անհունս կը բերկրի ծաղրուելուն համար, տեսարանն յուզիչ է։

Միացեալ ընկերութեանց Սղերդի վարժարանին մէջ 8 տարիներէս սկսեալ վեց տարի ուսայ, առանց [illegible] հայերէն մի բառ գիտնալու և այսօր կարող եմ շնորհիւ նոյն ընկերութեան այս տողերը շարադրել հայերէն, քիչ մը նաեւ թուրքերէն, նոյնպէս աշխարհագրութիւն Հայաստանի, և ընդհանուր թուաբանութիւն, պատմութիւն հայոց և ընդհանուր, կրօնագիտութիւն և այլ նախնական գիտելիք։ Կը գրեմ այս տողերը և ամէն մէկ պարբերութեան մէկ մէկ փառաբանութիւն կ'ընեմ, թէ՛ Միացեալ Ընկերութեան և թէ՛ սիրելի Ազգիս, առ որ գիս եւ ամէն բարե-

բարեւաները յաւէտ երախտապարտ կացոյց Հայոց Միացեալ ընկերութիւնը։ Շուրջ երեք ամիսներէ հետէ, որ Պոլիս եմ, խընամուելէ յետոյ Միացեալ Ընկերութենէն, կը մեկնիմ ի Ս. Էջմիածին Գէորգեան Ճեմարանն՝ շնորհիւ եւ ծախուք նոյն ընկերութեան, ուր պիտի լինիմ աղօթող յաւէտ Ազգիս՝ մեր Վեհափառ Տիրոջ եւ Հայրապետին եւ Հայոց Միացեալ Ընկերութեան եւ ամեն բարերարաց համար։

Վերջացնելով կը կրկնեմ յաւէտ շնորհակալիքս և երախտապարտութիւնս Հայոց Միացեալ ընկերութեան, և այսու թարգման կը լինիմ Սղերդցւոյն որ թէեւ ունի լեզու այլ չունի բարբառ, որ թէեւ ունի զգացում երախտագիտական, այլ չըգիտեր զայն արտայայտելու կերպը։

Շնորհակալութիւն նաեւ Վսեմ. Լեւոն պէյ Փափազեանի որոյ եւս յատուկ բարութիւնը վայելած եմ։

Աւելորդ է ըսելու թէ Հայաստանցւոյն խեղճութեան ու պանդխտութեան գլխաւորագոյն պատճառն է տգիտութիւն կոչուած ժանտը՝ որուն համար Խրիմեան Հայրիկ անգամ մը եկեղեցւոյն բեմէն կ'ըսեր թէ — ոսկեբերանաբար — «Տգիտութիւնն ուրեմն բորբ մահացու մեղքն է»։ Ո՞ւր էր թէ իրօք այսպէս ըմբռնուած ըլլար սիրելի Հայաստանին այս խօսքը և թերեւս յայնժամ Հայաստանցին սովորած յարմարէ՝ օգուտ քաղէր։

ԱՐԱՑ Մ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Միացեալ Ընկերութեանց Սղերդի վարժարանէն [illegible] 1887ի Նոյեմբեր

ՄԿՐՏԻՉ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԵՒ

ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ

Տարիներով յառաջ Անկլիքան եկեղեցւոյն յարող Մկրտիչ Եպիսկոպոսի և Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյն Կիլիկիոյ մէջ ունեցած դիրքը վրայով Աբէ-Էլէի միջոցաւ տեղեկութիւններ ուղղուած էր [illegible] Թըրքմեանի մը կողմանէ, որ գրելով այդ Նիւթին վրայ՝ Մանչէսթըրի անուն հանդէսէն ծանօթութիւններ քաղած ըլլալը կը ցուցնէր. մեք թէեւ չենք կարդացած զայդ հանդէսն և չենք գիտեր թէ այս մասին ինչ գրուած է նորա մէջ, այլ սակայն ինչ որ իրողութիւն է զայն կը հաղորդենք ի ստորեւ։

Կիլիկիոյ Մկրտիչ Եպիսկոպոսը՝ բնիկ Սսեցի է և Աղապաշեան սերունդէն. փարգալետութեան ժամանակ Կիլիկոյ Աթոռոյն կողմանէ վիճակները զրկուելով այլ և այլ պաշտօններ վարելէ յետոյ Այնթապի Առաջնորդ եղաւ և ի շնորհս բնիկոնց պարագային ազդեցիկ դիրք մ'ունենալ յաջս կառավարութեան. Ժողովուրդը բուռն կերպիւ կը սիրէր զինքն, այլ երբ հետ զհետէ գոյները դուրս տալ սկսաւ, հասկըցան իրեանց սխալմունքը և չուզելով այլ եւս պահել իբրեւ Առաջնորդ, ստիպեցին որ թողու Աթոռն և անմիջապէս հեռանայ Այնթապէն։

Եպիսկոպոսն որ իրեն առանձնաշնորհեալ կը կարծէր Այնթապի առաջնորդութիւնն, յանկարծակի եղաւ այս անակընկալ առաջարկութենէն, և թէեւ շատ միջոցներու դիմեց ձեռքէ չհանելու զիւր աթոռ, սակայն չյաջողելով թողուց Առաջնորդարանն և իւր սիրելիներէն միոյն տունն առանձնացաւ, ուր 30 տարի չափ կենալէ վերջ՝ ամուսնացաւ խիստ գեղանի տասն և ութամեայ հայ-կաթոլիկական օրիորդի մը հետ. և բաժնուելով իւր հայրենի եկեղեցւոյն ծոցէն, ընդունեց անկլիքան եկեղեցին և նորա պաշտօնական եպիսկոպոսն եղաւ Այնթապի մէջ։

Ազգը դատ բացաւ իւր դէմ՝ ազգապատկան ստակներն բերցնելու և Կիլիկիոյ Աթոռոյն գոյքերը կողոպտելու ամբաստանութեամբ. և թէեւ զգալի գողութեան մը երկար դատավարութիւններ եղան, սակայն զգալի արդիւնք մը չունեցան, որովհետեւ Եպիսկոպոսը պաշտպանութիւններ կը վայելէր. մի միայն սա կարողացան ընել որ հայ Եպիսկոպոսաց յատուկ գլխոցը փոխել տալով տեղը ուրիշ մը դնել տուին, որ յար և նման է մերիններուն, միայն թէ գագաթը քիչ մը կը տարբերի. և բնական ալ աշխատութիւններ եղան, ոչ ինչպէս գի առաջնորդութեան ժամանակ ստացած կայսերական նշանն եւս ետ առնուլ, սակայն այս ալ ապարդիւն մնաց։

Այնուհետեւ թէեւ ո՛չ մի մարդորսորդութեան գործին աշխատիլ, բայց երբեք չորս հոգին աւելի չկրցաւ որսալ, որովհետեւ կարող չէր թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս համոզել զոք, ըստ որում ոչ նիւթական նպաստ մը կրնար տալ ումեք և ոչ ալ օրինակելի վարք մ'ունէր որ ժողովուրդին համոզուէր իւր խօսքերուն, և թող սա ամենն, իւր չահատակութեանց պատմութիւնք դեռ եւս կը յեղյեղուէին ժողովրդեան բերնին մէջ. ուստի յուսահատ ամեն միջոցներէ, Այնթապի մէջ եկեղեցի մը չինել ձեռնարկեց, և առ այս նպաստ հաւաքելու պատրուակաւ Լոնտրա երթալով, մեծական գումարով մը վերադարձաւ։

Այնչափ եռանդով սկսուած եկեղեցին տարիներով կիսակատար մնաց, որովհետեւ յանուն շինութեան առնուած դրամները կուլ տրուեցան, և չորս հինգ ընտանեաց համար ալ այդչափ դրամ ծախսելով եկեղեցի շինելու ստիպողական հարկ չկար. կրկին նպաստ եկաւ օրինակ անգլիացիներէն, և վերջապէս մօտերս աւարտեցաւ եկեղեցւոյն շինութիւնն՝ որ ուրիշ բանի չծառայեց եթէ ոչ գերեզման լինել եպիսկոպոսին եօթանասնամեայ հասակէն յետոյ ծայրայեղ զոհողութեամբ ստացած ուժամեայ մի միակ ժառանգ Սամուէլին, որոյ կանխահաս մահն առիթ տուաւ գեղանի եպիսկոպոսուհւոյն ալ եպիսկոպոսէն բաժնուելով առանձին կենցաղավարելուն. խեղճ եպիսկոպոսն օրուան մեծագոյն մասը գերեզմանին վրայ անցնելով՝ կ'ողբայ իւր Սամուէլն որ տիպար մ'էր գեղեցկութեան, կրթութեան և պարկեշտութեան ամբողջ Այնթապի մէջ։

Այս է աչաւարիկ անգլիացած եպիսկոպոսին վիճակն որ ամսական 10 սթերլին առնելով անգլիական սնտուկէն առանձին կեանք կը վարէ Այնթապի մէջ, մաքէն իսկ չանցնելով անկլիքան եկեղեցւոյն նոր անդամներ շահել. իւր ամբողջ կենաց մէջ եթէ յիշատակելի ծառայութիւն մը մատուցած է ազգին՝ այն ալ Հայաստանեայց եկեղեցւոյն բաժանումն է, քանզի մինչեւ վերջերս աւանդութեան մը յենլով Կիլիկիոյ կաթողիկոսունք միշտ Աղապաշեան սերնդէ վարդապետներէն կ'ընտրուէին, և որովհետեւ վերջին ընտրութենէն քիչ յառաջ մի միայն երեք Աղապաշեաններ ունէինք, Նիկողոս, Յարութիւն և Մկրտիչ եպիսկոպոսունք, որոց մէ Նիկողոսն ապօրինաւոր կերպիւ կաթողիկոսացած և չէր վաւերացուած, Յարութիւնն ալ խելագարութիւնն ընդունելով Մուհամմէտ Էմին եղած էր, ըսել է կաթողիկոսական Աթոռը բնական բերմամբ պիտի մնար այսպիսի անձի մը ձեռք. և ո՛վ գիտէ յայնժամ կարելի է ամբողջ Կիլիկիան իւր հետ անգլիացնէր ի գին անգլիական սթերլիններու։

Իսկ գալով անկլիքան եկեղեցւոյն ի Կիլիկիա ունեցած ազդեցութեան, այնչափ աննշան է որ ամբողջ Կիլիկիոյ մէջ բացի վերոյիշեալ երեք չորս ընտանիքէն, չկենալով ուրիշ ոչ եւ է քաղաքի մէջ թէ՛ ժողովուրդ եւ թէ եպիսկոպոսական միսիոնար, չարժեր ըսել թէ Կիլիկիոյ մէջ Անկլիքան եկեղեցի կայ. բայց Կիլիկիայէն դուրս Տիգրանակերտի մէջ կարծեմ բաւական թուով հայ-եպիսկոպոսականներ կան։ Կրօնափոխութիւնը, մանաւանդ բողոքականութիւնը Կիլիկիոյ մէջ խել մը ազգային դերեր խաղալէ վերջ մի քանի տարի է որ կանգ առած էր. բայց քանի որ կրօնափոխ ազգայինք յաճախ նիւթական ստացուածք մը ապահովելու յուսով եւ ոչ համոզմամբ կը դիմեն ստորին, եւ քանի որ այժմ մէկ կողմէն սովը եւ միւս կողմէն ալ կրակը կը թշուառացնէ ժողովուրդը, բնական է որ առիթէն օգուտ քաղելով գործի սկսին միսիոնարք եւ դոյզն գումարներով ու նիրանալի խոստմամբք ստուար մեծամասնութիւն մը անջատելով Հայաստանեայց եկեղեցւոյն ծոցէն, իրենց երկարժամանակեայ ամուլ աշխատութիւնք արդիւնաւորեն աւելի Ամերիկացւոց։

Մ. ԲԱԶՈՒՆԻ

ՊԱՐՍԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԱԼՄԱՍՏ ԳԱՒԱՌ

Պարսից Հայաստանն ընդհանրապէս Մակու (Արտազ) և Մարանդ ու Մարաղի գաւառներէն մինչեւ Ուրմիա կը սահմանուի, իր մէջ ունենալով Ատրպատականի մեծ Նահանգն՝ որի ենթարկուած են դեռ ուրիշ շատ մեծ ու փոքր գաւառներ։

Սալմաստը հին Զարեհաւանն է ու կ'իյնայ Ատրպատական Նահանգի մէջ. Հիւսիսէն Խոյ (Հեր) քաղաքի լեռնաշղթաներ կը փակեն զայն, հարաւէն Ուրմիա քաղաքի դաշտեր ու բլուրներ յաջորդաբար մինչեւ Սեաւ Թաղի կը հասնին ու մինչեւ Ճարիկի բարձր լերան կը կցին, որի ստորոտը շինուած կայ Ալէք-Ճաղի Շիկակ աշիրէթի Էլաղասի ամուր բերդն՝ ուրկէ Պարսիկներն 1881ին զինքն հալածեցին, ու Թուրքիոյ հողն ապաստանեցաւ։ Թուրքիոյ կառավարութիւնը զայն հիւրընկալելով, թէպէտ առժամանակ մի Մերտին ապաստանարան յատկացուց իր աշիրէթին, սակայն յետոյ ձերբակալելով Պարսից կառավարութեան յանձնեց զայն ու չղթայակապ Դավրէժի բանտը կը գտնուի այժմ, ու այսպէսով Սալմաստի ժողովուրդն ազատեցաւ անոր հրոսակութիւններէն։ Արեւելքէն Ուրմիոյ լիճն ու Ատրպէճան լերանց շղթաներ կը գծեն Սալմաստի շուրջը։

Սալմաստ գաւառն ընդարձակ հարթ դաշտի մը երեւոյթն ունի, իր մակերեւոյթին վրայ սփռուած են 35-40 գեղեր, որոց մէջէն 18 գիւղեր միայն զուտ Հայ են, միացածները պարսիկ և մի քանին քրդախառն. Սալմաստ գաւառի մէջ կան երկու քաղաքներ, մին Բէօհնէ-Շէհր (հին քաղաք), որ Թուրքիոյ Հայաստանի Աղբակ գաւառի սահմանակից է և ունի իր մէջ իբր 3-4000 տուն, մեծաւ մասամբ Պարսիկ. քիչ թուով 40-50 տուն հայեր կը գտնուին այս տեղ երկու թաղի բաժնուած, ունին մի եկեղեցի Ս. Աստուածածին անուամբ, նաև երկու երեք եկեղեցւոյ հետքեր կը տեսնուին՝ որոց կից կան գերեզմանատներ ու հօկայ խաչքարեր և մի կանգուն եկեղեցի պարսկական մզկիթի փոխուած. կը հաւաստեն տեղացիք թէ առաջ քանի մը հազար տուն Հայ եղած են տեղս, բայց ռուսական գաղթումէն նուազած են։ Միւս քաղաքն է Տիլիման, որ Փայաճուկ ու Հավթվան հայ գեղերու մէջտեղը կ'իյնայ. այս տեղ կը նստի Խոյի Հաքիմին (կուսակալ) փոխանորդն. այս տեղ է գաւառի առեւտրական կեդրոնն և հինգշաբթի ու կիրակի օրեր բազար կը լինի, ուր կը բերեն քրդեր իրենց ապրանքներ՝ Պաշքալէի պանիր, ոչխար, [illegible] գաւառի [illegible] չամիչը որ շատ յարգի է տեղս զոր Սալմաստի հայ [illegible] (վաճառական) մեծ բանակութեամբ գնելով Ռուսաստան կը ղրկեն։ Տիլիմանի ամբողջ բնակիչները Պարսիկ են. քաղաքի մէջէն կ'անցնի համանուն գետ որ ամառ ատեն կը նուազի. Տիլիմանի շուրջն ինչպէս Պարսկաստանի բոլոր քաղաքներ հողէ պատնէշներ կան շինուած, որոց արտաքին կողմը խրամներ կան շուրջանակի 8-10 մեթր լայնութեամբ. թշնամիի յանկարծական յարձակման միջոցին պատնէշի այս բացուած խրամները ջրով կը լեցնեն ու այսպէսով թշնամիի մուտքը կ'արգիլեն, երբեմն ալ գիշեր ատեն թակարդ մը կը լինի թշնամւոյն. ջրով լեցնելէն վերջ երեսը յարդ կը ցանեն ու գիշերուան մթութեան մէջ թշնամւոյ մեծ չարդ կուտան. այս հողէ պատնէշները չունին Կարնոյ բաշտիոններու ամրութիւնն, ու աւելի հողաբլուրներ կրնան ըսուիլ քան թէ ռազմագիտական շինութիւնք. Տիլիմանի մէջ զօրք, քաղաքապահ ոստիկաններ բնաւ չկան, միայն Նայիպը քանի մը սէրպազներ ունի զորս կը գործածէ իբր բոլիս. Տիլիմանի մէջ միայն չեն վաճառականներն, ունին իրենց յատուկ խանութներն զոր միայն [illegible] օրեր բաց կը պահեն. Առեւտուրի մեծ մասն Հայոց ձեռքն է և մինչեւ 200,000 թումէն (*) հարստութիւն ունեցող հայեր կան Սալմաստի մէջ, Արզումանեան եղբարք, Պատալ և Ստեփան, Թէլլի Սարգիս, Թովմասեան Կարապետ և Թովմաս, Մահասէրեան Պ. Խիտօ (Աստուածատուր) որ Փայաճուկի մէջ փառաւոր թրծուն աղիւսէ տուն մը շինած է արեւելեան ճաշակով և Սալմաստի մէջ ամենէն ազդեցիկ ու ազգասէր Հայն է, և երբեմն նոյն իսկ Պարսից Շահին անձամբ կը հեռագրէ գանգատներ Նայիպ կամ Հաքիմներու դէմ։

Սալմաստի 18 Հայ գիւղերէն երեւելիներն են, Հավթվան 300 տուն, Փայաճուկ 200 տուն, Մահլամ 120 տուն, Սավրա 100-120 տուն, Խոսրովա 250 տուն, Կալասար 80-100 տուն, իսկ միացածներն 50-70 տուն կը լինին միջին հաշուով. Սալմաստը՝ Պարսից Հայաստանի ամենէն բազմամարդ գաւառն է Հայոց, որ մօտ 2000 տուն հայեր կը պարունակէ. այս գեղեր ¼ կամ ½ ժամ հեռաւորութիւն ունին իրարմէ, և շրջապատուած են ամենքն ալ առանց բացառութեան այգիներով ու պարտէզներով, որոնք գաւառին վրայ կանաչ ծածկոց մը կը սփռեն. Գաւառի մէջտեղէն կ'անցնի գետ մը, որ Ճարիկի լեռներէն կը բղխի, ու ամարան կը նուազի. բաց ի այս գետէն, գաւառն ունի շատ առուակներ, որք կ'ոռոգեն պարտէզներ. Ջրի առատութիւն է այս տեղ, ինչպէս և հողի. գաւառիս հողը շատ բերրի ու բեղուն է, Վասպուրականի, Ալճավազի ու Դիլբէճէլի հողերն անգամ չեն հաւասարիր այս հողին, որ խիստ յաջողութեամբ կը բուսցնէ ընտիր տեսակի պտղատու և անպտուղ ծառեր, ու կ'արտադրէ շատ քաղցր խաղող, ձմերուկ ու սեխ. երկրագործութեան մէջ յաջող են հայեր, ու առատ ցորեան և ուրիշ արմտիք կ'արտադրէ բեղուն հողը. միոյ փոխարէն մինչեւ 15-20 չափ կարելի է ստանալ այս հողէն, որ կարմրագոյն սեւ է։

Առատականութիւնը կը տիրէ դեռ տեղս, գեղերու հողերն մեծաւ մասամբ խաներուն է, և տեղացիք կը վարեն կը ցանեն ու կը հնձեն, ու կասերէն բերքը կէսը խանի մարդը կ'ըստանայ. բայց կան շատ գեղացիք ալ որք իւրացուցեր են բոլորովին հողը, և մի քանի տարիէ վերջ, շնորհիւ Վեհ. Շահի հպատակասէր և խաղաղ կառավարութեան յուսալի է որ ջնջուի այդ առատականութիւնն ալ. Շահի հոգածութիւնն ու համակրանքը կը վայելեն ընդհանրապէս Պարսից Հայերը, որ միշտ հեռագրերով ու հրահանգներով հրաման կուտայ քաղաքի Հաքիմներուն որ Հայ ժողովուրդը մամնաւորապէս հանգիստ պահելու փոյթ տանին. — Ժողովուրդն ազատ է տուրքերէ. Այս գաւառի Հայերը բարեբաղդաբար զերծ են նաև վաշխառուներէ, դրամը շատ անգամ իբր փոխ, երբեմն թեթեւ տոկոսով կ'ստանան թաճիրներէ. Հայերը տեղս շատ ազատ կը տեսնուին Պարսիկներու հետ. Քաջասիրտ են Հայերը, ամենքն ալ զէնք ունին, ու չատերն Թիֆլիսէն Աշուլէ, Պերտենկէ փոխադրած են. գողութիւն, աւազակութիւն, թալան և յափշտակութիւնք հազուադէպ են տեղս։

Սալմաստի հայեր կը պահեն ոչխարներ ալ, ու կ'արածեն շրջակայ լեռներն, որք շատ առատ կամ, իւղոտ պանիր յառաջ կը բերեն. Սալմաստի մէջ չեն շրջիր [illegible], [illegible], [illegible], և ոչ ալ [illegible]. հայու հացը միշտ կը մնայ հայուն, որովհետեւ Պարսից մոլեռանդութիւնը չներեր իրենց Քրիստոնէի հացին ձեռնամուխ ըլլալ. Պարսիկները սիրով կ'ապրին հայոց հետ, դուն ուրիշ կը պատահին երկու ազգաց մէջ խռովութիւնք. եթէ Նայիպը ոև է յանցանքով մը բանտէ հայ մը, Պ. Խիտօ և ուրիշ թաճիրներ մէկը ղրկելով Նայիպին բանտէն կ'առնուն գժալը. [illegible], [illegible], [illegible] չկան հօս, և համեմատաբար ապահով է կեանքը. Բայց երբ ոճիր կամ եղեռնի յանցանքով դատապարտուի մէկը, ոտքերուն [illegible] և ձեռքերուն [illegible] կ'անցունեն, ու անխնայ կը ծեծեն. այս անլուր ծեծն սպաննեց անցեալ տարի Թովմասեան Պ. Թովմասը. Սակայն Վեհ. Շահի կամքէն դուրս են այսպիսի խժդժութիւնք. Պարսիկ հայերը կը կրեն պարսկական մեծ գըլխարկ, թաճիրներն Պուխարայի գըտակ. պարսից կանանց զգեստները մինչեւ սրունքը կը հասնին, որոնք բոլորովին մերկ են, և մինչ ոտքէն բաց են. երեսներն կը ծածկեն, ու [illegible] կը ձեւանան. բոլորովին արգելք է պարսիկ կնոջ խօսիլ հայու մը հետ, բազար երթալ, շրջիլ, միշտ տունը կը մնան. Բայց հայ կիներն այնպէս չեն, պարսկական չէրքէզի մը կը հագնին իրենց երկար զգեստի վրայէն. ու գօտնոց մը կը կապեն, ոտքի չորն ալ լայն ու մետաքսեայ. մետաքսը շատ անցուկ է հոս, հայ աղջիկները մետաքսահիւս գտակ կը դնեն, ու կէս պարսկական կէս ռուսական ճաշակով զգեստներ կը հագնին. իրենց սիրտն ու պարանոցն կը զարդարէ ոսկիներու շարքը. կը կապեն արծաթեայ [illegible], կը հագնին Պարսկաստանի փոքր կօշիկներ. գեղեցիկ են, եւ շատ համեստ ու պարկեշտ։

Սալմաստի հայերն՝ ինչպէս բոլոր պարսկահայք, օտարասէր են, պանդուխտները կը սիրեն ու կը յարգեն, հիւրն իբր հրեշտակ կ'ընդունին, ու ճոխ սեղաններով, առատ գինիով ալ կը մեծարեն, ամիսներով կը պահեն հիւրը. Երեկոյ առաւօտ ըստ Ռուսաստանի թէյ կը խմեն. կենցաղը շատ լաւ է տեղս, հացը բաց ու երկար, ճերմակ է. ամեն տուն առանց բացառութեան ունի խաղող, ինչպէս և գինի. գովելի է Սալմաստի գինին ու օղին։ Սալմաստի, ինչպէս և Դավրէժի, Խոյի, Ուրմիոյ, Մարաղիսի տներն շրջապատուած են հողէ պատերով, ունին ընդարձակ բակ, ու տան պատուհաններն միայն բակի վրայ կը նային, դուրսը երբեք բացուած չկան. կան տներ, որք եռայարկ են, ու գոյնզգոյն ապակիներ կը նախշեն պատուհանները. սենեկի ճակատն շինուած է [illegible] (հնոցը), որ պատի մէջէն վեր կ'ելնէ, ու կը տաքցնէ ձմեռ ատեն սենեակը, ու շատ անգամ ալ խորովածներ կը կարմրցնէ. Սենեակի տախտը փռուած են պարսկական ընտիր գորգեր ու ատլասի փառցներ. [illegible] կը ծխեն սովորաբար ամեն պարսկաստանցիք, իսկ ծխախոտ քիչեր։

Նիւթապէս միջակ վիճակ մ'ունի Սալմաստը. ինչպէս տեսանք ժողովուրդը երկրագործ է. այն թաճիրներ, որք Ուրմիոյ [illegible] (չամիչ անկուտ) կը ղրկեն Ռուսաստան, Ռուսաստանէն ալ [illegible] զանազան տեսակներ կը բերեն, ու կը ծախեն. Սալմաստ Ուրմիայէն Ռուսաստան երթեւեկող ուղտերու անցուղին է. Ժողովուրդն երբ պարտատէր լինի, Ռուսաստան, Թիֆլիս կը պանդխտի, ու հազիւ մէկ կամ երկու տարիներ կը մնայ հոն, ու առատ ստակով իր հայրենիքն կը վերադառնայ. Մեր Թուրքիոյ Հայաստանի անդոհնելի պանդխտութիւնն որ 10-15-20 տարի կը տեւէ, չկայ հոս. ժողովուրդն ուրախ է, կլոր կարմրիկ երեսներ ունի ու հօկայ հասակ։

Մտապէս նկատելով Սալմաստցին, ընդունակ է աւելի բանաստեղծութեան. ունեցած է աշուղներ, որոց մէջ կը փայլի Սալմաստցի մականուանեալ Յարութիւնը, որի գերեզմանը Մահլամ գիւղն է, ուր տարին մի անգամ ուխտի կ'երթան հայեր, ու կը յարգեն իրենց աշուղը. Վերը յիշուած գեղերու մէջ միայն վարժարաններ կան, ընթերցարանի կարգեր, որոնք իրենց չէնքն ու գոյութիւնը, Դավրէժի Մուշեղեան Նախկին Առաջնորդ Գրիգորիս Եպիսկոպոսին կը պարտին. Փայաճուկի մէջ կայ Նախակրթարան մը, տարին իբր 200 թումէն վարժարանի ծախք ունին. այս գեղն է երեւելի վիպասան «Րաֆֆի», որի հայրն Մելիքզատէ Յակոբ աղան Սալմաստի թաճիր պաշին եղած է. այս գեղի մէջ է ազգասէր և բարեպաշտ Պ. Խիտօ, որ իր ունեցած լաւ զգացմանց մի նոր ապացոյց տուաւ՝ 1885ին իր ծախքովը նորոգել տալով Աղբակ գաւառի Սորատերի Էջմիածնի վանքը։

Պապականութիւնն ու բողոքականութիւնը մեծ արմատներ ձգած են այս գաւառի մէջ առաջնորդաց թուլութենէն. Խոսրով գեղի մէջ Պապականներ ունին գիշերօթիկ երկսեռ վարժարան, երկու եկեղեցիներ, ու բոլոր գիւղացիները որսացեր են, այնպէս որ հայութեան նշոյլ չեն թողած, ոչ հայերէն կը խօսին և ոչ ալ հայութեան զգացում և անուն ունին, ընդհանրապէս ֆրէնկ անուն կը կրեն Խոսրովացիք ու ամենացաւալի կերպով 250 տուն հայեր քիչ ժամանակի մէջ կրօնքով ֆրէնկ ու ազգով ալ ֆրէնկ եղած են. կան լատին կղերականներ ինչպէս և քանի մը հայ լատին քահանաներ, որք մերձակայ Սավրա գեղի մէջ ալ բացած են փոքր վարժարան մը ու հետզհետէ այս 2000 տան ընդարձակ գաւառն իրենց մարդորսական ցանցի մէջ պիտի ձգեն. Բողոքականութիւնը Մահլամի մէջ առաջացեր է, Հավթվանի մէջ ալ ժողովարան ու դպրոց ունի. բողոքական քարոզիչներն Ուրմիացի Ասորիներ են, որք չըլլիկ գէր մ'ունին ու գիրք կը ծախեն գաւառին մէջ. Տիլիման քաղքի մէջ մեծ գրատուն մ'ունին Բողոքականք։

Սալմաստցին ընդունակ է կրթութեան, սակայն կը պակսին յորդորներ ու կամեցողներ. Նա կրօնասէր է, ու այս զգացումը մոլութեան տարած է զինքը. տարին մի անգամ 100—1000 ձիաւոր ուխտի կ'երթան Տիրամօր(*) վանքը, ու խիստ մեծ յարգանք կուտան մամնաւորաբար այս վանքին, ու իրենց ախտաժէտներն անոր Ս. դուռը կը տանին բժշկուելու. Տիրամօր [illegible] օգուտ քաղելով Սալմաստցիներու բարեպաշտութենէն խմբովին կը դիմեն այս գաւառն, ու ամեն մաւսի իբր չըլլիկ գէրով քանի մ'ամսուան մէջ 20-30 ոսկիի ապրանք կը ժողվէ այս գաւառէն, Հայոց գնչուներն են ասոնք. Այս գաւառի մէջ մի վանք միայն կայ, Բէօհնէ-Շէհրի հարաւակողմը բլուրի մը վրայ շինուած Ս. Յովհաննէս անունով. Թափուր միաբանութենէ, տեղացիք տարին մի անգամ ուխտի կ'երթան մեծ բազմութեամբ։

Դավրէժի Առաջնորդը կը հովուէ ամբողջ Ատրպատական նահանգի թեմն ու վիճակը, ինչպէս և Սալմաստ. Սակայն փութաջանութիւն ու գործունէութիւն մը չտեսնուիր իրենց առաջնորդութեան մէջ. 1883ին Դավրէժի Առաջնորդն էր Տէր Դանիէլեան Թադէոս Եպիսկոպոս, որ հազիւ մի ամիս հասած էր Դավրէժ, թեմերը շրջելու ելաւ, ու հակառակ Պ. Խիտօի տուած երկու հեռագրերուն ու ձմերան ցրտին, Սալմաստ եկաւ. ո՛չ եկեղեցւոյ մէջ քարոզ, ո՛չ վարժարանի մասին հոգածութիւն ունեցաւ, այլ իւր քսակը լեցնելու աշխատեցաւ, ու գիւղէ գիւղ, Սալմաստէն Ուրմիա շրջելով 2000 թումանի չափ դրամ հաւաքեց ու Թէլլի Սարգիսի որդի Պ. Գրիգորի յանձնեց ի Դավրէժ ստանալու համար. ձմեռն ամբողջ կեղեքեց, ու երբ գարնան Դավրէժ հասաւ, հազիւ երկու ամիս անցուց, ու իւր առաքելութեան սրբազան (դրամական) գործը լրացած նկատելով Էջմիածին վերադարձաւ՝ ուրկէ եկած էր։

Ժամանակի փոփոխակի անցքեր, ձախող դէպքեր թէպէտ միասած են մեր հայ ժողովրդեան, բայց երբեք չեն կրցած խախտել նորա կրօնական և ազգային համոզումները. պահպանել է նա աւանդաբար իր շատ մը առանձնայատկութիւնք ու սովորոյթներն, սակայն թալամորթ ագահ ու կեղծ հովիւները տեղի տուած են իրենց ոչխարին գայլերէ յափշտակուելուն, բոլորովին անփոյթ գտնուած են զանոնք պահելու իրենց կրօնքի մէջ. այն պաշտօնը, զոր շատ լաւ կրնային գործածել ժողովրդի բարելաւութեանը, լոկ գործիք մ'ըրած են խեղճ ժողովուրդը կեղեքելու. հասարակութեան մեծ ու ծանր բեռ մ'եղած են, ու անոնց միտքը միշտ տգէտ պահելով, շատ լաւ կերպով չահագործած են իրենց պաշտօնը. սակայն չկարծեմ թէ Էջմիածնի եպիսկոպոսունք աւելի լաւ իմաստասիրած ըլլան իրենց պաշտօնի բնութիւնը, քան որչափ Աղթամարի Խաչատուր Կաթողիկոսը։

Խ. Ն. ՌՈՍՏԱՆԻԿԵԱՆ

ՏՕՔԹԻՕՐ ՏԻԿԻՆ ՊԱՍԵԱՆ

Մանկաբարձ Տէօքթէօր Տիկին Պասեան որ երկար տարիներէ ի վեր ըրած փորձերովը, կատարելագործած է մանկաբարձութեան արուեստը, կը գտնուի ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը միջօրէէն յետոյ, ի Պոլիս կամուրջին գլուխը Վ. Ծաննի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գարամաճեանի դեղարանը, ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն և Սկիւտար իբր տուն, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3։

ՏՕՔԹԻՕՐ ՊԱՍԵԱՆ

Տէօքթէօր Պասեան մանկաբարձութեան արուեստին և կանանց ու տղայոց վերաբերեալ հիւանդութեանց իբրեւ մասնագէտ իւր ուսումը կատարելագործած է ի Վիէննա, ի Բարիզ և ի Լոնտոն 18 տարուան փորձառութեամբ։

Տէօքթէօր Պասեան ձրիաբար կը դարմանէ աղքատներն իւր տան մէջ Սկիւտար Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3. ամեն ուրբաթ եւ կիրակի օրերը միջօրէէն մինչեւ իրիկուն։

Ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն պիտի գտնուի ի Պոլիս կամուրջի գլուխն Վ. Ծաննի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գարամաճեան դեղարանն եւ ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն։

1323 5—30

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

ԱԶԴ

Հասարակութիւնը գոհութեամբ պիտի իմանայ թէ Պ. ՏԷՄԷՏՐԻՈՍ ԲԱԲԱԿԷՕՐԿԻՈՒ, որ հինգ տարի չարունակ այնքան ու անշեղապէս վարած է Վենետիկ փողոցի Կեդրոնական Գարեջրատունը, վաղը նոր հաստատութիւն մը պիտի բանայ Բերայի մեծ փողոցին մէջ որ պիտի կոչուի նաեւ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

Պ. Տ. Բաբակէօրկիու, իւր վայելած վստահութենէն քաջալերեալ, ծանր զոհողութեանց սակ մտած է՝ կարելի եղած վայլն և շուքը տալու համար իւր հաստատութեան։ Պ. Բրոքլի գերմանական հին գարեջրատան տեղւոյն վրայ կառուցեալ, Կեդրոնական Գարեջրատունը կը բաղկանայ գետնայարկէ մը և երկու յարկէ։ Ներս մտած առենդ կայ ընդարձակ սրահ մը, պարտէզ մը և ճաշարան մը։ Առաջին յարկը կը բաժնուի բազմաթիւ շքեղ սրահներու։ Երկրորդ յարկը փոխարկուած է Բերայի Մեծ փողոցին վրայ նայող գեղեցիկ դարաստանի մը։ Այս հիանալի հաստատութիւն անշուշտ ժամադրավայր պիտի լինի գեղեցիկն և հանգիստը սիրող անձանց։ Այցելողը պիտի համոզուի կարասեաց վայելչութեան, սպասաւորաց քաղաքավարութեան վրայ՝ որք քանի մը լեզուներ կը խօսին, ինչպէս և խմիչքոց ըմպելեաց ընտիր տեսակին վրայ։

Ցերեկուան և գիշերուան ամեն ժամուն ամեն տեսակ ճաշ, Փրանսական, գերմանական կամ հունգարական եղանակաւ. ամեն տեսակ ըմպելիք, ամեն տեսակ աղանդեր։ Բաց ասկէ ընթերցարան մը կայ մայրաքաղաքիս և Եւրոպայի գլխաւոր լրագրերով։

Կեդրոնական Գարեջրատան բացումը պիտի կատարուի այս երեկոյ, շաբաթ 28/10 դեկտեմբեր 1887։ 1327 2—18

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ և մասնագէտ բժիշկ ԿԱՆԱՆՑ և ՏՂԱՅՈՑ հիւանդութեանց, որ ի Բարիզ մանկաբարձութեան և տղայոց մասնաւոր հիւանդանոցաց մէջ (clinique d'accouchement et de gynécologie de Paris) փորձառութիւն ստացած և կատարելագործելով վերադարձած է ի Կ. Պոլիս, այժմ բնակութիւն հաստատած է ի Գատը գիւղ Մոտա ճամբէսի Անթիփայի դեղարանին դիմաց 87 թիւ տունը, ուր ամէն առաւօտ ժամը մինչեւ 5 (ըստ տաճկաց) կը գտնուի և գլխաւորաբար վերոյիշեալ մասնագիտութեանց վերաբերեալ հիւանդութեամբ կ'զբաղի։ Իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար եւս կէս օրէն մինչեւ 9ը Մաքրի-գիւղ իւր տունը և 10էն 11 ի Բիւզիւքեան դեղարան կամուրջի գլուխ կը գտնուի։

Կիրակէ օրեր կարօտեալք ամենայն խնամօք և ձրիապէս կը դարմանուին իւր Գատը Գիւղի բնակարանը մինչեւ կէս օր։

1249 12—20

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ խարճըյէսինէ պուլունան փալըգալար իչին միւպայաա օլունաճագը վէ գարարը վիրիլէճէկի իլան գըլընան մալիւմ էլ մըգտար. Էրէյլի մաէտէն քէօմիւրիւնիւն քեանունի էվվէլը րումինին իքինճի չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրուր իտէճէք փիյաթըլընտան եիւզտէ պէչ թէնզիլ գապուլ իտիլէճէկլէրինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

28 Թըշրինի սանի 1887 1348

Նօ. 17 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կիրիտ վէ Թարապլուս Փըրգալէրի իլէ Պէնկազի իչին միւպայաա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան մալիւմ էլ մըգտար արբա վէ էրզ վէ տագիգին քեանունի էվվէլը րումինին իքինճի չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրուր իտէճէք փիյաթըլըրտէն եիւզտէ պէչ թէնզիլի գապուլ իտիլէճէկի ճիհէթլէ, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

28 Թըշրինի սանի 1887 1349

Նօ. 18 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Թաճնիյէ խարճըյէսինէ միւթէրաքիմ օլուպ էսմանը նագտէն վէ բէշինէն ալընարագ վիրիլմէք իւզրէ ֆիւրուխթ օլունաճագ օլան իքի եիւզ պին գըյէ գալըն վէ եիւզ պին գըյէ ինճէ քէրէսթէ քեանունի էվվէլը րումինին իքինճի չարշէնպիհ կիւնիւ պիլ միւզայէտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն, իշթիրաայէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

28 Թըշրինի սանի 1887 1350

19 1—3

(*) Թումէն 2 մէճիտ. մէճիտը 25 ղշ ի հաշուով 50 ղշ։

(*) Գտնուելով գաւառի մէջ, Ընծայից Ս. Աստուածածին, որ Լիմ անապատի վանահայրութեան ենթարկուած է։

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեանը մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց,

---

ԿՈՒԷՆ ՏԸ ԼԷՆ ԹԱՌԷՆ

GRAINE DE LIN TARIN
MARQUE DE FABRIQUE
PARIS
GRAINE DE LIN TARIN
Pharmacien de 1re Classe, ex-interne des Hôpitaux
Place des Petits Pères, 9, PARIS.
PRÉPARATION toute spéciale & NOUVELLE
pour combattre avec succès:
CONSTIPATIONS, COLIQUES, DIARRHÉES,
MALADIES DU FOIE,
de la VESSIE & des VOIES URINAIRES,
HÉMORRHAGIES NASALES,
INFLAMMATIONS DES POUMONS, DES INTESTINS,
HÉMORRHOÏDES, CLOUS, FURONCLES.
Cette graine très émolliente est employée avantageusement dans toutes les maladies ou l'usage de la TISANE de GRAINE de LIN est indiqué. Une cuillerée à potage matin et soir dans un quart de verre d'eau froide (avaler l'eau et la graine) telle était la dose du DOCTEUR TROUSSEAU contre les coliques et les constipations opiniâtres.
DÉPÔT DANS TOUTES LES PHARMACIES & HERBORISTERIES de France et de l'Étranger.
PRIX DE LA BOITE: 1f30

[illegible] կը բուժէ Պնդութիւն, [illegible] փայծեղն և միզական գործարանաց հիւանդութիւններ

MARQUE DE FABRIQUE

Պահանջել գործարանիս նշանն և կնիքը վրայ սեւով տպագրեալ կընիքը։

Մէկ տուփին գինն է 1·30 Փր.

Կը գտնուի ամեն դեղարանաց մէջ 606

[illegible] ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՉԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐՁ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէտրոսեան [illegible]

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատելֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Զիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն նշանաւոր հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արմէնեանի, պատուիրակ ի դիմաց [illegible] Վսեմ. Նախարարին։ Մէն մի [illegible] կրելու է գնողէ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հաստատութիւնը մերժելու է այն ամեն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովեալ է մարսողական խողովակին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամփշտային խոխոութեանց մէջ։

Զիթլի շատ ախորժական հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ջուր մ'է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յարմարումն երբ փորլուծ են ժամանակաւ հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք ջրերէններու, Պէնտէրու եւ այլ ջուրերին նախամեծար պիտի համարին Զիթլին։

Զիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ պզտիկ տղայ մանուկները կաթէ կտրելու է։

Զիթլիի ջուրը չաքարմն երկու անգամ կը ղրկուի աղբիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինել թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մահմուտիէ—Բերա, Պ. Ալիքսանտրի, դեղարան Տէլլա Սուտա, 169.—Պոլիս, Պ. Մէզիքէ, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց.—Ֆ. Թէրզեան, դեղագործ, Ճըղալ օղլու, Պարսկական դեսպանատան մօտ.—Ասքերյան, դեղագործ ի Վեզնէճիլէր.—Ղալաթիա, Պ. Մավրոյիտօ, վաճառական, Մալթըզ փողոց, 34.—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրապիա, Սավա Սրօնօբուլօ.—Պէօյիւքտէրէ, Սողիրոպ Թէօխարիտի, վաճառական.—Գատը գիւղ, դեղարան Լէօնիտաս Անթիպա.—Իւսկիւտար, Ստավրոս Նուրլօբուլօ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը ետ կ'առնուին։

1054

ԺԱՆ ԲՍԱԼԴԻ.— ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոր բացուած Բերայի Մեծ փողոցը, 127, և ի Գուլէ-Գափու, կալաթայի աշտարակին դիմաց և Նաղըշ փողոցին քով, Թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԸ ԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոյն փողոց Թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամեն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇՔԵՂԱԿԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամեն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Ամեն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Սրահներու համար ամեն տեսակ օթոցներ, գամբէներ, Թէննաթոռներ, աթոռներ.— Ամեն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։

[illegible] Չշփոթել ԲՍԱԼԴԻ ԵՂԲԱՐՑ վաճառատան հետ։ 661

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Կորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պավօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻՔԻԴԻ, Ասսա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։

Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 621

PILULES DE CATRAMINA BERTELLI
A. Bertelli & C.
A. BERTELLI E C° MILANO — MARCA DI FABBRICA

ԳԱԴՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղ կը ներկայէ այս վերջին տարիներս բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. ՊԵՐԴԵԼԼԻ Նորվեկիոյ պարզ խէժէն հանած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Գադրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատներն ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ շնչափողի բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱԶ, ԽՈԶԱԿԱՏԱՊ, ՊՐՈՆՇԻԴ, ԹՈՔԱՅԱՒ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ և մինչեւ իսկ ԹՈՔԱԽՏ։

Շատ դիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տղաքներն ալ դիւրաւ կը գործածեն զայն և անոնց վրայ արտասովոր կերպով կը ներգործեն։ Մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ Բոլոր բժիշկք ջերմապէս կը յանձնարարեն զայն եւ Կազէթ տը Սանթէն, Ռըվիւ Մէտիքալ տը Ֆրանս, Կազէթ Մէտիքալ տը Միլան, Ռըվիւ Պէլժ է Պռիւքսէլ, Ժուռնալ Էնսիքլոբէտիք տը Մետըսէն (Նարբոն) գովեստիք խօսած են նոցա վրայ։ ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ բժիշկ ՍԱԼԻՈՆԷ անբաղդատելի դարման կը համարէ այս դեղահատներն եւ Բաժիյի համալսարանէն Բ. ՕՖ. ԼԱՆԿԻ կ'ըսէ թէ անժխտելի ազդուութիւն մ'ունին։

Գադրամինայի դեղահատները կը ծախուին 2.50 Ֆրանքի եւ կը գտնուին Իտալիոյ եւ օտար երկրաց ամեն լաւ դեղավաճառաց քով։

Ա. ՊԵՐԴԵԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տունն, դեղագործ—քիմիագէտ ի Միլան, այս դեղահատներու տէրը, իբր փորձ կը ղրկէ չորս տուփ (որք բաւական են ամենէն ծանր դէպքերուն մէջ) առանց Թղթատարութեան ծախքի աշխարհիս չորս կողմն, եթէ կանխաւ ստանայ 9.50 Ֆրանք։

Ամեն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վերոյգրեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զուիցերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օլիվօ Ա[illegible] ի Լոգան։
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գոլը Ֆ. Հոֆէր եւ ընկ. ի Ճենովա։
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈԶԷՖ ՊՈՐԿԻՆԻ, Նորդահճըլար փողոց 69, Ղալաթիա (վաճառատուն Գազօզլու)։ 1244

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԻՒՂՈՑ ԱՆՀԱՄՆ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքին, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ բանի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զգուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական Ճեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսէօքէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուստի այս մասին ուշադրութիւն ընելու է։

Hogg

գործարանի նշանը:

Թուրքիոյ համար ընդհանուր մթերանոց Ժ. Գ. ՏԱԼԿՃԻՕ, Պոլիս 1257

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բէրիի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւարկելի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԲՐԹՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 14
536

ԲԱՔԱՆԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Սեւ ծովու միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէյջ
Աքսարայ	2,500	Լոնտըն
Իլաճա	2,500	Գրանֆիլտ
Լազարիա	2,500	Ռոպսըն
Մահմուտիէ	3,500	Մարշ
Ռումելիա	2,800	Ջօթտրէյլ

Ընկերութիւնս օրինաւոր գներով վստահ կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՕՐԱ ԵՒ ԸՆԿ
Գործակալք
536

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալփինեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աբենինեան	2500	Իբերիան	5500
Արաբեան	3700	Իլիրիան	5500
Բավարիան	6000	Իթալիան	5500
Բուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիբուրնեան	2500
Սայփրեան	2000	Լիգուրեան	800
Տալմաշեան	700	Օլիմփիա	700
Էճիփշըն	3700	Պերսեան	3800
Ֆաբեան	3700	Վալենթեան	6800
Ֆալերնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Արմենեան շոգենաւը, նաւապետ Ռիչարդ, ընդհ. վաճառքով Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք.
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վալմէն և ընկ
Մալթա, Ա. Գամիլիէրի.
Սիրա, Ս. Վօրօդօրուլօ Որդիք և ընկ
Ջէնովա, Գ. Ուիգօլ և ընկ.
846

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԻԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ի Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

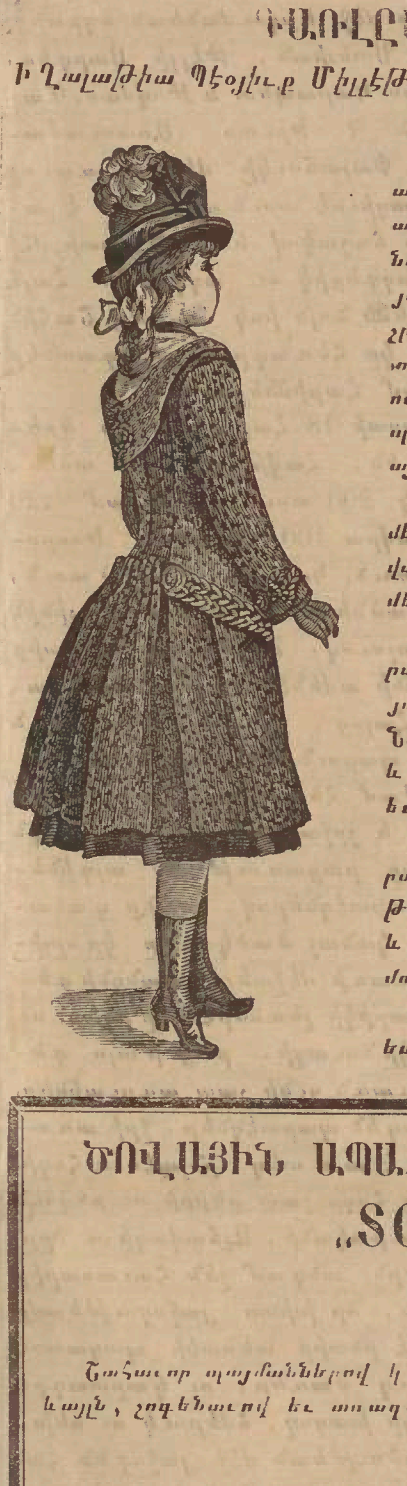

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ նոյն ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

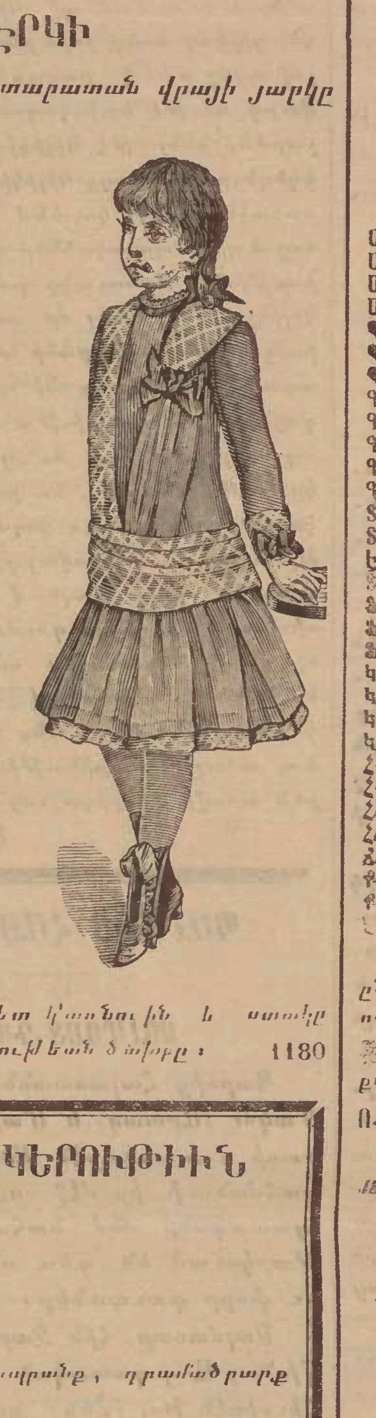

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ՏԻԵԶԸՐ ԼՈՅՍ"
Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եւայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս
791

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԵՐՄ. ՀԷԼՖԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ Հըլ, Անվէրս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայ
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէրանդօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4,800
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օռլանտօ	3,000
Գալիպսօ	2,500	Օռանդօ	1,500
Գամէօ	2,400	Օսլօ	2,000
Գատօ	2,000	Պալէրմօ	1,200
Գոմօ	2,700	Պլատօ	3,200
Տիտօ	2,500	Պասաքէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Ռիդօ	2,800
Էրատօ	2,600	Ռոմէօ	2,400
[illegible]	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօ	900	Ռոլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռոմանօ	3,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռոսէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիրկասիա	2,200	Սորրէնտօ	3,000
Կօզօ	1,900	Սիլլիօ	2,000
Կլօտօ	1,200	Սպրէնկօ	4,500
Հանկօ		Տասսօ	1,200
Հէրօ	3,000	Թ. Ուիլսըն	3,600
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճիօ	2,300	Քամիլլօ	3,600
Քէլօ	2,[illegible]00	Եէտտօ	1600
Քօձօ	2,200	Զէնօ	3,000
[illegible]	2,000	Զէրօ	4[illegible]0

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ կ'սպասուի ամսոյս 13 ին։

[illegible] շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւններ կ'ընծայուին

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Ե. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
խան Ղալաթիա
851

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օտմանլի	4000	Նեքթիս	3000
Սէռապիս	3250	Բէրա	900
Իսիս	3250	Լոտուս	800
Թաքանայա	3250	Օլինտա	800
Թարիօթիս	3250	Սեթիլ	700

Բէրա շոգենաւը, նաւապետ Պատֆիլ, ամսոյս վերջը 3/15 ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրբուլ
841

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42					
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	...	...	...	...	...
Գում—գափու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	...	...	...	...	...
Եէնի—գափու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3	...	...	...	...	...
Եետի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	..	5 23	...	6 25	...	7 20	...	...	...	...	...
Այ Ստեփանոս	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...	...	...	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41					
	Առաւօտ										Իրիկուն															
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...	...	...	...	...
Այ Ստեփանոս	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 59	...	3	3 56	...	4 57	...	5 59	6 27	...	...	...	...	...	...
Եետի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	7 10	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գափու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	7 16	...	...	...	...	...
Գում—գափու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20	...	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 28	...	...	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։ 756